

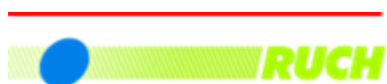
**SPRAWOZDANIE
Spółki „RUCH” S.A.
ZA ROK 2023**

**2
0
2
3**

„RUCH” SPÓŁKA AKCYJNA

SPRAWOZDANIE ZA ROK 2023

- 1. SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA**
- 2. SPRAWOZDANIE FINANSOWE „RUCH” S.A.**
- 3. SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI „RUCH” S.A.**

„RUCH” SPÓŁKA AKCYJNA

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

**ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2023
SPORZĄDZONE ZGODNIE Z MIĘDZYNARODOWYMI
STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ
ZATWIERDZONYMI PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ**

SPRAWOZDANIE ZA ROK 2023.....	2
Sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów.....	6
Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	7
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	8
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	9
POLITYKA RACHUNKOWOŚCI I INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE.....	10
1. Informacje ogólne.....	10
1.1. Podstawowa działalność Spółki.....	10
1.2. Połączenia jednostek gospodarczych.....	10
1.3. Struktura akcjonariatu.....	11
1.4. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki.....	11
2. Oświadczenia Zarządu.....	11
2.1. W sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego.....	11
2.2. W sprawie firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych.....	12
3. Polityka rachunkowości.....	12
3.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.....	12
3.2. Zmiany Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF).....	12
3.3. Zmiany zasad prezentacji danych finansowych.....	13
3.4. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdań finansowych.....	13
3.5. Opis istotnych stosowanych zasad rachunkowości.....	13
4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	25
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	27
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	27
5. Przychody ze sprzedaży.....	27
6. Koszty działalności operacyjnej.....	28
6.1. Koszt własny sprzedaży.....	28
6.2. Koszty według rodzaju.....	28
6.3. Koszty świadczeń pracowniczych.....	29
7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	29
7.1. Pozostałe przychody operacyjne.....	29
7.2. Pozostałe koszty operacyjne.....	29
8. (Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych.....	29
9. Przychody i koszty finansowe netto.....	30
9.1. Przychody finansowe.....	30
9.2. Koszty finansowe.....	30
10. Podatek dochodowy.....	30
10.1. Uzgodnienie efektywnej stawki podatku.....	30
10.2. Podatek odroczoney.....	31
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	32
11. Rzeczowe aktywa trwałe.....	32
11.1. Zmiany stanu rzeczowych aktywów trwałych według grup rodzajowych.....	32
11.2. Zmiana stanu odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe.....	33
11.3. Pozostałe informacje dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.....	33
12. Nieruchomości inwestycyjne.....	33
12.1. Ustalanie wartości godziwej.....	33
13. Wartości niematerialne oraz wartość firmy.....	34
13.1. Zmiana stanu pozostałych wartości niematerialnych oraz wartości firmy.....	34
13.2. Zmiana stanu odpisów aktualizujących pozostałe wartości niematerialne i wartość firmy.....	35
13.3. Pozostałe informacje dotyczące wartości niematerialnych.....	35
14. Akcje i udziały w jednostkach powiązanych.....	35
15. Aktywa finansowe.....	35
16. Pozostałe aktywa.....	35
17. Utrata wartości aktywów trwałych.....	36
18. Zapasy.....	36
18.1. Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania.....	36
19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	36
19.1. Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności.....	36
19.2. Odpis aktualizujący wartość należności.....	37
20. Środki pieniężne.....	37
21. Kapitał własny.....	37
21.1. Kapitał podstawowy.....	37
21.2. Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej.....	37
21.3. Zyski zatrzymane.....	37
21.4. Propozycja pokrycia straty Spółki za 2023 rok.....	38
21.5. Pokrycie straty Spółki za 2022 rok.....	38
21.6. Polityka zarządzania kapitałem własnym.....	38
21.7. Pożyczki.....	38
21.8. Dłużne papiery wartościowe.....	38
21.9. Zmiana stanu długu netto.....	39
22. Rezerwy.....	39
22.1. Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia.....	40
22.2. Pozostałe rezerwy.....	43
23. Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu (prawa do użytkowania).....	43
24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania.....	43
25. Pozostałe zobowiązania finansowe.....	43
26. Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu (prawa do użytkowania).....	43
27. Informacje o ustanowionych zabezpieczeniach.....	43

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH	44
28. Objasnienia do sprawozdania z przeplywów pieniężnych	44
28.1. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami niektórych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przeplywów pieniężnych	44
28.2. Pozostałe korekty w przeplywach pieniężnych z działalności operacyjnej	44
28.3. (Zysk)/Strata z tytułu różnic kursowych	44
28.4. Odsetki netto	44
28.5. (Zysk)/Strata na działalności inwestycyjnej	45
28.6. Podatek dochodowy otrzymany/(zapłacony)	45
28.7. Nietypowe zdarzenia gospodarcze generujące znaczące przeplywy pieniężne	45
28.8. Przyczyny występowania różnic pomiędzy stanem środków pieniężnych ujawnionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i w sprawozdaniu z przeplywów pieniężnych	45
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	46
29. Instrumenty finansowe	46
29.1. Kategorie i klasy instrumentów finansowych	46
29.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	46
29.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym	46
POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	49
30. Ustalanie wartości godziwej	49
31. Leasing	49
31.1. Spółka jako leasingobiorca	49
32. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz przyszłe zobowiązania z tytułu podpisanych kontraktów inwestycyjnych	51
33. Aktywa i zobowiązania warunkowe	51
33.1. Zobowiązania warunkowe	51
34. Transakcje z podmiotami powiązanymi	51
34.1. Informacje o istotnych transakcjach zawartych przez Spółkę lub jednostki zależne z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe	51
34.2. Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, ich małżonkami, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi lub innymi bliskimi im osobami	51
34.3. Transakcje kluczowego personelu kierowniczego Spółki z podmiotami powiązanymi	51
34.4.1. Zasady premiowania kluczowego personelu kierowniczego	51
34.4.2. Wynagrodzenia związane z zakazem konkurencji i rozwiązaniem umowy wskutek odwołania z zajmowanego stanowiska	52
34.5. Transakcje oraz stan rozrachunków Spółki z podmiotami powiązanymi	52
34.6. Transakcje z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa	52
35. Wynagrodzenie wynikające z umowy z firmą audytorską przeprowadzającą badanie sprawozdań finansowych	53
36. Wpływ konfliktu zbrojnego w Ukrainie i w strefie Gazy na działalność operacyjną i finansową Spółki	53
37. Identyfikacja istotnej niepewności dotyczącej kontynuacji działalności	53
38. Wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	54
39. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	54

Sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów

	NOTA	2023	2022
Przychody ze sprzedaży	5	763 728	799 607
Koszt własny sprzedaży	6.1,6.2	(602 590)	(638 332)
Zysk/(Strata) brutto ze sprzedaży		161 138	161 275
Koszty sprzedaży		(208 295)	(215 394)
Koszty ogólnego zarządu		(36 386)	(32 699)
Pozostałe przychody operacyjne	7.1	29 944	8 806
Pozostałe koszty operacyjne	7.2	(7 396)	(5 082)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości należności handlowych		725	(632)
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej		(60 270)	(83 726)
Przychody finansowe	9.1	7 178	3 330
Koszty finansowe	9.2	(19 694)	(10 855)
Przychody i koszty finansowe netto		(12 516)	(7 525)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości należności handlowych		28	14
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem		(72 758)	(91 237)
Podatek dochodowy	10	3 188	5 170
<i>podatek dochodowy bieżący</i>		(572)	-
<i>podatek odroczony</i>		3 760	5 170
Zysk/(Strata) netto		(69 570)	(86 067)
Inne całkowite dochody:			
które nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty		(2)	(28)
<i>zyski i straty aktuarialne</i>		(2)	(4)
<i>podatek odroczony</i>		-	(24)
		(2)	(28)
Całkowite dochody netto		(69 572)	(86 095)

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

	NOTA	31/12/2023	31/12/2022
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	11	37 313	31 529
Nieruchomości inwestycyjne	12	2 370	5 719
Wartości niematerialne oraz wartość firmy	13	4 622	2 219
Aktywa z tytułu praw do użytkowania	31	59 156	55 041
Akcje i udziały w jednostkach powiązanych	14,15	1 325	7 584
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	10,2	7 498	2 477
Pozostałe aktywa	16	2 899	20 237
		115 183	124 806
Aktywa obrotowe			
Zapasy	18	37 818	54 568
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	19	51 947	56 488
Środki pieniężne	20	6 236	9 018
		96 001	120 074
Aktywa razem		211 184	244 880
PASYWA			
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	21.1	109 290	109 290
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	21.2	4 643	90 710
Zyski zatrzymane	21.3	(277 561)	(275 163)
Kapitał własny razem		(163 628)	(75 163)
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Rezerwy	22	327	290
Zobowiązania z tytułu leasingu	23,31	43 995	45 578
		44 322	45 868
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	24	106 085	116 502
Zobowiązania z tytułu leasingu	26,31	17 671	11 353
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	24	-	852
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	21	94 671	8 656
Rezerwy	22	40 857	65 855
Pozostałe zobowiązania finansowe	25	71 206	70 957
		330 490	274 175
Zobowiązania razem		374 812	320 043
Pasywa razem		211 184	244 880

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał podstawowy oraz kapitał z emisji akcji/objęcia udziałów powyżej ich wartości nominalnej	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
01/01/2023	200 000	(275 163)	(75 163)
Zysk netto	-	(69 570)	(69 570)
Składniki innych całkowitych dochodów	-	(2)	(2)
Całkowite dochody netto	-	(69 572)	(69 572)
Pokrycie kapitałem straty z la ubiegłych	(86 067)	86 067	-
Kapitał wynikający z połączenia jednostek pod wspólną kontrolą	-	(18 972)	(18 972)
Pozostałe zmiany	-	79	79
31/12/2022	113 933	(277 561)	(163 628)
01/01/2022	200 000	(189 068)	10 932
Zysk netto	-	(86 067)	(86 067)
Składniki innych całkowitych dochodów	-	(28)	(28)
Całkowite dochody netto	-	(86 095)	(86 095)
31/12/2022	200 000	(275 163)	(75 163)

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	2023	2022
Przeplwy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk/(Strata) netto	(69 570)	(86 067)
Korekty o pozycje:	15 150	22 049
Amortyzacja	6.2 26 775	25 334
(Zysk)/Strata z tytułu różnic kursowych	28.3 5	-
Odsetki netto	28.4 12 868	4 680
Dywidendy	9.1 (284)	(370)
(Zysk)/Strata na działalności inwestycyjnej	28.5 1 620	(530)
Zmiana stanu rezerw	28.1 (24 863)	(43)
Zmiana stanu kapitału pracującego	1 772	(1 692)
- zapasy	28.1 16 750	15 841
- należności	28.1 4 371	(6 303)
- zobowiązania	28.1 (19 349)	(11 230)
Pozostałe korekty	28.2 445	(160)
Korekty wynikające z obciążeń z tytułu podatku dochodowego	28.6 (3 188)	(5 170)
Środki pieniężne netto z/(wykorzystane w) działalności operacyjnej	(54 420)	(64 018)
Przeplwy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania	(19 748)	(10 750)
Sprzedaż składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania	5 187	199
Odsetki otrzymane	57	155
Dywidendy otrzymane	284	-
Wpływy/(Wypływy) w ramach systemu cash pool	-	15 555
Pozostałe	202	-
Środki pieniężne netto z/(wykorzystane w) działalności inwestycyjnej	(14 018)	5 159
Przeplwy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z otrzymanych kredytów i pożyczek	90 000	-
Odsetki zapłacone od kredytów, pożyczek, obligacji i cash pool	(4 230)	(1 591)
Odsetki zapłacone z tytułu leasingu	(3 996)	(2 882)
Wpływy/(Wypływy) w ramach systemu cash pool	249	70 957
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu	(16 141)	(13 520)
Pozostałe	(226)	-
Środki pieniężne netto z/(wykorzystane w) działalności finansowej	65 656	52 964
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych	(2 782)	(5 895)
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	(5)	-
Środki pieniężne na początek okresu	9 018	14 913
Środki pieniężne na koniec okresu	6 236	9 018
w tym środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	903	93

POLITYKA RACHUNKOWOŚCI I INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

1.1. Podstawowa działalność Spółki

Zgodnie z brzmieniem tekstu jednolitego aktu założycielskiego Spółki ustalonego uchwałą nr 7 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia „RUCH” S.A. z dnia 24 listopada 2020r:

Dane jednostki

Nazwa: „RUCH” Spółka Akcyjna
Siedziba: Warszawa
Adres: ul. Annopol 17A, 03-236 Warszawa

„RUCH” S.A. jest Spółką Akcyjną utworzoną i działającą w oparciu o przepisy Kodeksu Spółek Handlowych. Spółka akcyjna „Ruch” została utworzona w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Przedsiębiorstwo Kolportażowo-Handlowe „Ruch” w jednoosobową spółkę akcyjną skarbu państwa w trybie ustawy prywatyzacyjnej. Przekształcenie to nastąpiło na podstawie aktu notarialnego z dnia 24 marca 1992 r. Rejestracji spółki w rejestrze handlowym w dziale B pod nr 32071 dokonał Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XVI Wydział Gospodarczy w dniu 15 kwietnia 1992 r. W dniu 21 czerwca 2001 roku Sąd Rejonowy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał rejestracji Spółki w Krajowym Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS:000020446

Przedmiot działalności Spółki

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) oraz zgodnie z zapisem w statucie Spółki przedmiotem działalności przedsiębiorstwa jest m.in.:

- 47, 62, Z, sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmiennych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
- 64, 19, Z, pozostałe pośrednictwo pieniężne
- 53, 20, Z, pozostała działalność pocztowa i kurierska
- 52, 10, B, magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów
- 68, 20, Z, wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi
- 47, 25, Z, sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych i bezalkoholowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
- 82, 91, Z, działalność świadczona przez agencje inkasa i biura kredytowe
- 47, 91, Z, sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet.
- 47, 19, Z, pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach
- 66,22, Z, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych

Spółka „Ruch” S.A. od 2020 roku należy do Grupy Kapitałowej ORLEN S.A.

„RUCH” S.A. jest spółką dominującą niższego szczebla, zależną w 65 % od Spółki ORLEN S.A.

ORLEN S.A. jest spółką dominującą najwyższego szczebla, jest notowana na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie, sporządzającą skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ORLEN S.A.

Niniejsze sprawozdanie finansowe jest sprawozdaniem spółki „RUCH” S.A., sporządzonym w tys. PLN.

1.2. Połączenia jednostek gospodarczych

W dniu 28 czerwca 2023 roku Zarządy spółek sporządziły plan połączenia spółki „RUCH” S.A (spółka przejmująca) ze spółkami Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o. oraz spółką Ruch Marketing Sp. z o.o. (spółki przejmowane). W dniu 31 lipca 2023 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia Spółek Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o., Ruch Marketing Sp. z o.o. oraz „RUCH” S.A. podjęły uchwałę dotyczącą połączenia Spółek Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o. oraz Ruch Marketing Sp. z o.o. ze Spółką „RUCH” S.A. Połączenie nastąpiło w trybie art. 492 §1 pkt 1 Kodeksu Spółek Handlowych poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. Z uwagi na fakt, iż spółka przejmująca posiadała 100% udziałów spółki przejmowanej połączenie nastąpiło przy zastosowaniu procedury uproszczonej. Połączenie wyżej wymienionych spółek zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod datą 25 sierpnia 2023 r. Księgi rachunkowe spółek przejmowanych nie zostały zamknięte. Połączenie jednostek gospodarczych znajdujących się pod wspólną kontrolą zostało rozliczone poprzez sumowanie poszczególnych pozycji aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów łączonych spółek w wartościach księgowych według stanu na dzień połączenia.

Ponadto zostały wyłączone:

- Wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze łączących się spółek,
- Przychody i koszty operacji gospodarczych dokonywanych w danym roku obrotowym przed połączeniem między łączącymi się spółkami
- Zyski lub straty operacji gospodarczych dokonanych przed połączeniem między łączącymi się spółkami, zawarte w wartościach podlegających łączeniu aktywów i pasywów.

Spółka zaprezentowała różnicę pomiędzy wartością księgową posiadanych udziałów w spółkach Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o. oraz Ruch Marketing Sp. z o.o. a wartością księgową przejętych aktywów i pasywów spółek przejmowanych w pozycji Kapitał wynikający z połączenia jednostek pod wspólną kontrolą w ramach zysków zatrzymanych.

W związku z faktem, iż rozrachunki oraz wypracowane wyniki finansowe przejmowanych spółek dotyczyły w głównej mierze rozrachunków z „RUCH” SA, które zostały wyeliminowane w drodze połączenia - wpływ na aktywa i pasywa oraz wypracowane przez Spółkę „RUCH” SA wyniki za 2023 rok, jak również za 2022 rok był nieistotny. W związku z powyższym Spółka nie dokonywała przekształcenia danych porównawczych.

Poniżej przedstawiono wpływ połączenia na sprawozdanie z sytuacji finansowej „RUCH” SA według stanu na dzień połączenia.

	08/2023
AKTYWA	
Aktywa trwałe	-
Aktywa obrotowe	104
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17
Należności z tytułu podatku dochodowego	58
Środki pieniężne	29
Aktywa razem	104
PASYWA	
KAPITAŁ WŁASNY	(53)
Zyski zatrzymane	(53)
Zobowiązania długoterminowe	-
Zobowiązania krótkoterminowe	157
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	157
Pasywa razem	104

1.3. Struktura akcjonariatu

Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu „RUCH” S.A. na dzień 31 grudnia 2023 roku:

	Liczba akcji / liczba głosów	Wartość nominalna akcji (w PLN)	Idział w kapitale podstawowym
Orlen S.A.	71 038 251	71 038 251	65,00%
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.	15 846 995	15 846 995	14,50%
Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A.	15 846 994	15 846 994	14,50%
Alior Bank S.A.	6 557 377	6 557 377	6,00%
	109.289.617	109.289.617	100%

zgodnie z informacjami z odpisu skróconego z rejestru akcjonariuszy spółki

1.4. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki

Na dzień 31 grudnia 2023 roku skład organów zarządczych i nadzorujących Spółki był następujący:

Zarząd

Joanna Bryx-Ogrodnik	– Prezes Zarządu
Rafał Bałazy	– Członek Zarządu
Bartosz Bielak	– Członek Zarządu

Rada Nadzorcza

Robert Harasimiuk	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Iwona Zatorska-Pańtak	– Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej
Paweł Tymczyszyn	– Sekretarz Rady Nadzorczej
Urszula Kowalczyk	– Członek Rady Nadzorczej
Barbara Hajdas	– Członek Rady Nadzorczej
Renata Maroszek	– Członek Rady Nadzorczej

Na dzień sporządzenia sprawozdania zmianie uległ skład Rady Nadzorczej. W dniu 2 lutego 2024 r. Pan Paweł Tymczyszyn złożył rezygnację z pełnionej funkcji, natomiast w dniu 1 marca 2024 r. rezygnację złożyła Pani Barbara Hajdas. Tym samym skład Rady Nadzorczej na dzień sporządzenia sprawozdania przedstawia się następująco:

Rada Nadzorcza:

Robert Harasimiuk	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Iwona Zatorska-Pańtak	– Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej
Urszula Kowalczyk	– Członek Rady Nadzorczej
Renata Maroszek	– Członek Rady Nadzorczej

2. Oświadczenia Zarządu

2.1. W sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego

Zarząd „RUCH” S.A. oświadcza, że wedle swojej najlepszej wiedzy, niniejsze sprawozdanie finansowe i dane porównawcze sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi Spółkę zasadami rachunkowości (zaprezentowanymi w [nocie 3](#)) oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Spółki.

2.2. W sprawie firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych

Zarząd „Ruch” S.A. oświadcza, że firma audytorska, dokonująca badania sprawozdania finansowego została wybrana zgodnie z przepisami prawa oraz że firma ta oraz biegli rewidenci dokonujący badania spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii z badania, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Firmą audytorską wybraną do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego „RUCH” S.A. za 2023 rok jest Misterys Auditor Adviser Sp. z o.o. Dodatkowe informacje przedstawiono w [nocie 35](#).

3. Polityka rachunkowości

3.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy zastosowaniu zasad rachunkowości zgodnych z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmującymi Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje Stałego Komitetu ds. Interpretacji (SKI) i Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską (UE). Zastosowane przez Spółkę zasady rachunkowości opierają się na standardach i interpretacjach przyjętych przez Unię Europejską i mających zastosowanie dla okresu rozpoczynającego się dnia 1 stycznia 2023 roku lub okresów wcześniejszych. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasadę kosztu historycznego, za wyjątkiem instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz nieruchomości inwestycyjnych, które zostały wycenione w wartości godziwej.

Niniejsze sprawozdanie finansowe, z wyjątkiem sprawozdania z przepływów pieniężnych, zostało sporządzone zgodnie z zasadą memoriału.

Prezentowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie sytuację finansową i majątkową Spółki na dzień 31 grudnia 2023 roku, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości. W ramach oceny możliwości kontynuacji działalności przez Spółkę, Zarząd dokonał analizy dotychczasowych ryzyk, co szerzej opisano w notach [36](#) i [37](#).

Czas trwania Spółki jest nieoznaczony.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami przydatności i istotności a także wiernej prezentacji ujętymi w 2 rozdziale założeń koncepcyjnych MSSF.

3.2. Zmiany Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF)

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzi w życie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Spółki za 2023 rok:

- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” z późniejszymi zmianami do MSSF 17** opublikowanymi przez RMSR 25 czerwca 2020 roku – zatwierdzone w UE w dniu 19 listopada 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe – zastosowanie MSSF 17 i MSSF 9 po raz pierwszy – dane porównawcze”**, zatwierdzone w UE w dniu 8 września 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** – Ujawnienia na temat istotnych zasad rachunkowości. zatwierdzone w UE w dniu 2 marca 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** – Definicja wartości szacunkowych zatwierdzone w UE w dniu 2 marca 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Podatek odroczony dotyczący aktywów i zobowiązań z pojedynczej transakcji zatwierdzone w UE w dniu 11 sierpnia 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Międzynarodowa Reforma Podatkowa – Modelowe Zasady Drugiego Filaru zatwierdzone w UE w dniu 8 listopada 2023 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później).

Wyżej wymienione zmiany do istniejących standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Spółki za 2023 rok.

3.2.1. Standardy i Interpretacje przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nieobowiązujące

- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** – Klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe, zatwierdzone w UE w dniu 19 grudnia 2023 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2024 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** – Zobowiązania długoterminowe z kowenantami, zatwierdzone w UE w dniu 19 grudnia 2023 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2024 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 16 „Leasing”** – Zobowiązanie z tytułu leasingu w ramach sprzedaży i leasingu zwrotnego, zatwierdzone w UE dnia 20 listopada 2023 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2024 roku lub później).

3.2.2. Standardy i Interpretacje przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), oczekujące na zatwierdzenie przez UE

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, a nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE:

- **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: Ujawnianie informacji”** – Umowy finansowania dostawców (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2024 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych”** – Brak wymienialności walut (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2025 roku lub później).

Według szacunków Spółki, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Spółkę na dzień bilansowy.

3.3. Zmiany zasad prezentacji danych finansowych

W roku 2023 i okresie porównawczym nie wystąpiły istotne zmiany prezentacji danych finansowych.

3.4. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdań finansowych

Walutą funkcjonalną i walutą prezentacji niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski („PLN”) Dane w sprawozdaniu finansowym zaprezentowano w zaokrągleniu do tysięcy PLN (tys. PLN), chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej. Ewentualne zaistniałe różnice w wysokości 1 tys. PLN przy sumowaniu pozycji zaprezentowanych w notach objaśniających wynikają z przyjętych zaokrągleń. Zasady rachunkowości dla transakcji w walucie obcej ujawniono w [nocie 3.5.2.](#)

3.5. Opis istotnych stosowanych zasad rachunkowości

Spółka stosowała zasady rachunkowości w sposób ciągły dla wszystkich prezentowanych okresów sprawozdawczych.

3.5.1. Zmiany zasad, zmiany szacunków, błędy lat poprzednich

Zmiany zasad rachunkowości dokonuje się tylko wówczas, gdy:

- wymagają tego postanowienia MSSF,
- doprowadzi to do tego, iż zawarte w sprawozdaniu finansowym informacje o wpływie transakcji, innych zdarzeń i warunków na sytuację finansową, wynik finansowy czy też przepływy pieniężne Spółki będą bardziej przydatne i wiarygodne.

W przypadku dokonania zmian zasad rachunkowości zakłada się, że nowe zasady rachunkowości były stosowane od zawsze. Korekty z tym związane wykazuje się jako korekty kapitału własnego. Dla zapewnienia porównywalności danych, dokonuje się odpowiednich zmian sprawozdań finansowych (danych porównawczych) dla najwcześniej prezentowanego okresu w taki sposób, aby sprawozdania te również uwzględniały dokonane zmiany zasad rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji, gdy ustalenie wpływu zmiany na poszczególne okresy lub jej łącznego wpływu jest niewykonalne w praktyce.

Pozycje sprawozdania finansowego ustalone na podstawie szacunku podlegają weryfikacji, w sytuacji, gdy zmieniają się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków lub w wyniku pozyskania nowych informacji, postępującego rozwoju wypadków czy zdobycia większego doświadczenia.

Korekty spowodowane usunięciem istotnych błędów poprzednich okresów odnosi się na kapitał własny. Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego przyjmuje się założenie, że błędy zostały skorygowane już w okresie, w którym zostały popełnione.

3.5.2. Transakcje w walucie obcej

Transakcję w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej, stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty funkcjonalnej na walutę obcą, obowiązujący na dzień zawarcia transakcji.

Na ostatni dzień okresu sprawozdawczego:

- pozycje pieniężne w walucie obcej, obejmujące posiadane przez Spółkę waluty oraz należności i zobowiązania przypadające do otrzymania lub zapłaty w ustalonej lub możliwej do ustalenia liczbie jednostek waluty, przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu wymiany natychmiastowego wykonania na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, wyrażone w walucie obcej, przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji oraz
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej, wyrażone w walucie obcej, przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Spółka ujmuje różnice kursowe powstające z tytułu rozliczenia i wyceny pozycji pieniężnych lub z tytułu przeliczania pozycji pieniężnych po kursach innych niż te, po których zostały one przeliczone w momencie ich początkowego ujęcia w wyniku finansowym okresie, w którym powstają.

3.5.3. Połączenia jednostek

Połączenia jednostek pod wspólną kontrolą ujmuje się poprzez sumowanie poszczególnych pozycji aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów łączonych spółek w wartościach księgowych wynikających ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego według stanu na dzień połączenia (tzw. metoda poprzednika). W sprawozdaniu finansowym jednostki przejmującej różnicę (dodatnią/ujemną) między ceną zapłaconą a wartością księgową nabywanego przedsięwzięcia/spółki prezentuje się w pozycji Kapitał wynikający z połączenia jednostek pod wspólną kontrolą (zyski zatrzymane). W przypadku nabycia zorganizowanej części jednostki gospodarczej, stanowiącej przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 3, połączenie pod wspólną kontrolą ujmuje się poprzez sumowanie poszczególnych pozycji aktywów i pasywów w wartościach księgowych wynikających ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego według stanu na dzień połączenia.

W przypadku połączeń jednostek, w ramach których w wyniku połączenia na jednostkę przejmującą przechodzi cały majątek spółki przejmowanej oraz księgi spółki przejmowanej nie są zamykane, spółka przejmująca przekształca w swoim sprawozdaniu finansowym dane porównawcze, w takim zakresie, w jakim jednostka przejmowana znajdowała się pod wspólną kontrolą tej samej strony kontrolującej.

3.5.4. Przychody z umów z klientami

Do przychodów z umów z klientami zalicza się przychody z umów zawieranych w ramach podstawowej działalności operacyjnej, tj. działalności, do prowadzenia której Spółka została powołana.

Spółka stosuje zasady MSSF 15 z uwzględnieniem modelu pięciu kroków:

Wymogi identyfikacji umowy z klientem

Umowa z klientem spełnia swoją definicję, gdy zostaną spełnione wszystkie następujące kryteria: strony umowy zawarły umowę i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków; Spółka jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane; Spółka jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane; umowa ma treść ekonomiczną oraz jest prawdopodobne, że Spółka otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Spółka dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta: dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Określenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Spółka uwzględnia warunki umowy oraz stosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Spółki – będzie jej przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich (na przykład niektórych podatków od sprzedaży, opłaty paliwowej, akcyzy). Wynagrodzenie określone w umowie z klientem może obejmować kwoty stałe, kwoty zmienne lub oba te rodzaje kwot.

Do oszacowania wynagrodzenia zmiennego Spółka zdecydowała o zastosowaniu metody wartości najbardziej prawdopodobnej dla kontraktów z jednym progmem wartościowym oraz metody wartości oczekiwanej dla kontraktów, w których występuje więcej progów wartościowych, od których przyznawany jest klientowi rabat.

Alokacja ceny transakcyjnej do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia

Spółka przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Spółki – przysługiwać jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Ujęcie przychodów w momencie spełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia

Spółka ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełnienia) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi (klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów). Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Spółka stosuje powyższy model w odniesieniu do portfela umów (lub zobowiązań do wykonania świadczenia) o podobnych cechach, jeśli Spółka racjonalnie oczekuje, iż wpływ na sprawozdanie finansowe zastosowania poniższych zasad nie będzie istotnie różnił się od zastosowania poniższych zasad w stosunku do pojedynczych umów (lub zobowiązań do wykonania świadczenia).

3.5.4.1. Przychody ze sprzedaży towarów, materiałów i usług

Spółka ujmuje przychody ze sprzedaży towarów, materiałów i usług w momencie spełnienia (lub w trakcie spełnienia) zobowiązania do wykonania świadczenia. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Spółka przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia w miarę jego wykonywania,
- w wyniku wykonania świadczenia powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów, w miarę jego powstawania lub ulepszenia – sprawuje klient,
- w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik o alternatywnym zastosowaniu dla spółki, a Spółce przysługiwać egzekwowne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Spółka ujmuje przychody z tytułu spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu tylko wtedy, gdy może dokonać racjonalnego pomiaru stopnia całkowitego spełnienia tego zobowiązania do wykonania świadczenia. W przypadku, kiedy Spółka nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru stopnia całkowitego spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, ale oczekuje, że odzyska koszty poniesione podczas spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, ujmuje przychody wyłącznie do wysokości kosztów poniesionych do momentu, w którym można dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia.

Pomiar stopnia spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia odbywa się przy wykorzystaniu metody opartej na wynikach lub metody opartej na nakładach, w zależności od tego, która zapewni bardziej rzetelny pomiar.

W przypadku, gdy zobowiązanie do wykonania świadczenia zostało spełnione, formalnie uzgodnione i zafakturowane lub został zaksięgowany dokument wewnętrzny, na podstawie którego ma nastąpić płatność, ujmuje się:

- przychód – jeżeli dotyczy okresu sprawozdawczego,
- pozycję zobowiązań z tytułu umów z klientami – jeżeli przychód dotyczy przyszłych okresów sprawozdawczych.

Jeżeli Spółka ma prawo do otrzymania wynagrodzenia od klienta w kwocie, która odpowiada bezpośrednio wartości, jaką dla klienta ma świadczenie dotychczas wykonane przez Spółkę, Spółka ujmuje przychód w kwocie, którą ma prawo zafakturować.

Ustalając cenę transakcyjną, Spółka koryguje przyrzoną kwotę wynagrodzenia o zmianę wartości pieniądza w czasie, jeśli rozkład w czasie płatności uzgodniony przez strony umowy (w sposób wyraźny lub domyślny) daje klientowi lub jednostce istotnie korzyści z tytułu finansowania przekazania dóbr lub usług klientowi.

Spółka nie koryguje przyrzoną kwotę wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeżeli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok.

3.5.5. Koszty

Do kosztów (w ramach podstawowej działalności operacyjnej) zalicza się koszty, które dotyczą działalności zasadniczej, tj. działalności, do prowadzenia której Spółka została powołana, które są powtarzalne i nie mają charakteru incydentalnego. W szczególności są to koszty pozyskania zasobów, ich przetworzenia i dystrybucji, które w pełni podlegają kontroli Spółki.

3.5.5.1. Koszt własny sprzedaży

Koszt własny sprzedaży obejmuje koszt sprzedanych towarów, materiałów i usług oraz odpisy wartości zapasów do ich cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania.

3.5.5.2. Koszty sprzedaży

Koszty sprzedaży obejmują koszty pośrednictwa w sprzedaży, koszty handlowe, koszty reklamy i promocji oraz koszty dystrybucji.

3.5.5.3. Koszty ogólnego zarządu

Koszty ogólnego zarządu obejmują koszty związane z zarządzaniem i administrowaniem Spółką jako całością.

3.5.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne są pośrednio związane z działalnością operacyjną i mają charakter incydentalny.

Do pozostałych przychodów/kosztów operacyjnych zalicza się w szczególności:

- zyski/straty ze sprzedaży i likwidacji niefinansowych aktywów trwałych,
- nadwyżki/niedobory składników majątku,
- opłaty sądowe,
- kary umowne oraz grzywny pieniężne,
- utworzenie/odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów z tytułu praw do użytkowania,
- odszkodowania,
- koszty egzekucji należności i zobowiązań,

3.5.7. Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe są związane z operacjami finansowymi, w tym z pozyskaniem źródeł finansowania oraz z ich obsługą. Do przychodów/kosztów z operacji finansowych zalicza się w szczególności:

- zyski/straty ze sprzedaży udziałów, akcji zaklasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy,
- otrzymane dywidendy,
- odsetki z oprocentowania środków pieniężnych na rachunkach bankowych, lokat terminowych i udzielonych pożyczek,
- odsetki od obligacji własnych i innych papierów wartościowych, odsetki z tytułu leasingu, prowizji od kredytów, pożyczek, gwarancji,
- odsetki i inne koszty o podobnym charakterze naliczone od tworzonych rezerw (w tym aktuarialnych),
- nadwyżki dodatnich/ujemnych różnic kursowych.

3.5.8. (Strata)/ Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

Do pozycji (Strata)/ odwrócenia straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych zalicza się w szczególności:

- Straty z tytułu utraty wartości należności handlowych,
- Straty z tytułu utraty wartości odsetek od należności handlowych,
- Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości należności handlowych,
- Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości odsetek od należności handlowych.

3.5.9. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest to kwota ustalona na podstawie przepisów podatkowych, która jest naliczona od dochodu do opodatkowania za dany okres i ujmuje się jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej nie został zapłacony lub należność, jeśli kwota dotychczas zapłacona z tytułu bieżącego podatku dochodowego przekracza kwotę do zapłaty.

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego traktowane są w całości jako długoterminowe i nie podlegają dyskontowaniu oraz podlegają kompensacie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli istnieje możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat ujmowanych kwot oraz dotyczą podatku dochodowego nałożonego przez tę samą władzę podatkową na tego samego podatnika.

Podatek odroczony jest wyliczany przy zastosowaniu stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w momencie, gdy wartości księgowe aktywów i zobowiązań zostaną zrealizowane przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień kończący okres sprawozdawczy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień kończący okres sprawozdawczy.

W zakresie dotyczącym operacji rozliczanych bezpośrednio z kapitałem własnym aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w kapitale własnym.

3.5.10. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są to aktywa:

- wykorzystywane w procesach produkcyjnych, przy dostawach towarów, świadczeniu usług, w celu oddania do użytkowania innym podmiotom na podstawie leasingu lub w celach administracyjnych, oraz
- którym towarzyszy oczekiwanie, że będą wykorzystywane dłużej niż jeden okres (jeden rok sprawozdawczy lub cykl operacyjny, jeżeli trwa on dłużej niż jeden rok sprawozdawczy).

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują zarówno środki trwałe (aktywa, które są w stanie umożliwiającym ich funkcjonowanie zgodnie z zamierzeniem kierownictwa) jak też środki trwałe w budowie (aktywa, które są w trakcie budowy lub innego dostosowywania do funkcjonowania zgodnie z zamierzeniem kierownictwa).

Wartość początkową rzeczowych aktywów trwałych ustala się w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia. Cena nabycia lub koszt wytworzenia obejmują cenę zakupu oraz inne koszty bezpośrednio związane z przystosowaniem składnika rzeczowych aktywów trwałych do użytkowania.

Rzeczowe aktywa trwałe wycenia się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej sporządzanym na koniec okresu sprawozdawczego w wartości księgowej netto tj. cenę nabycia lub koszt wytworzenia pomniejszony o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe amortyzuje się począwszy od chwili, gdy są one dostępne do użytkowania, tzn. od momentu dostosowania składnika aktywów do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami kierownictwa przez okres odpowiadający szacowanemu okresowi ich użytkowania z uwzględnieniem wartości końcowej.

Rzeczowe aktywa trwałe amortyzuje się metodą liniową,

Podstawą naliczania odpisów amortyzacyjnych jest wartość początkowa pomniejszona o wartość końcową.

Poszczególne części składowe rzeczowych aktywów trwałych, których wartość jest istotna w stosunku do wartości całego składnika rzeczowych aktywów trwałych, amortyzowane są oddzielnie, zgodnie z okresem ich użytkowania.

Stosowane są następujące typowe okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych:

Budynki i budowle	10–40 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	4–35 lat
Środki transportu i pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	2–20 lat

Metodę amortyzacji, wartość końcową oraz okres użytkowania składnika aktywów weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku. W przypadku wystąpienia takiej konieczności, korekt odpisów amortyzacyjnych dokonuje się w okresach następnym (prospektywnie). Koszty istotnych remontów, napraw i okresowych przeglądów są zaliczane do rzeczowych aktywów trwałych i amortyzowane zgodnie z okresem ich użytkowania. Z kolei, koszty bieżącego utrzymania rzeczowych aktywów trwałych i ich konserwacji wpływają na wynik finansowy okresu, w którym zostały poniesione.

Rzeczowe aktywa trwałe podlegają weryfikacji pod kątem utraty wartości, jeżeli zaistniały okoliczności bądź zaszły zmiany, które wskazują na to, że wartość księgowa tych aktywów może nie być możliwa do odzyskania. Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych ujmuje się w pozostałej działalności operacyjnej.

3.5.11. Nieruchomości inwestycyjne

Wartość początkowa nieruchomości inwestycyjnych ustalana jest w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia.

Po początkowym ujęciu, Spółka wycenia nieruchomości inwestycyjne w wartości godziwej stosując metody porównawczą lub dochodową w zależności od charakteru inwestycji.

Metodę porównawczą stosuje się przy założeniu, że wartość wycenianej nieruchomości jest równa cenie możliwej do uzyskania na rynku za nieruchomość o podobnym charakterze. W metodzie dochodowej obliczenia przeprowadza się przy użyciu techniki dyskontowania strumieni pieniężnych. W analizie dla najbardziej istotnych pozycji stosuje się 5-letni oraz 10-letni okres prognozy. Do dyskontowania stosuje się stopę dyskonta:

- odzwierciedlającą wymaganą przez nabywców nieruchomości relację pomiędzy rocznym dochodem uzyskiwanym z nieruchomości a nakładami, jakie należy ponieść na ich zakup oraz
- odzwierciedlającą wymagany przez nabywców poziom ryzyka związany z przepływami z nieruchomości, w relacji do innych alternatywnych inwestycji na rynku kapitałowym.

Prognozy zdyskontowanych przepływów środków pieniężnych dla wycenianych obiektów uwzględniają warunki zawarte we wszystkich umowach najmu oraz dowody zewnętrzne, takie jak aktualne rynkowe stawki najmu podobnych obiektów, podobnie zlokalizowanych, będących w porównywalnym stanie technicznym i standardzie oraz służące podobnym celom.

3.5.12. Wartości niematerialne oraz wartość firmy

Do wartości niematerialnych zalicza się aktywa możliwe do zidentyfikowania, niepieniężne i nieposiadające postaci fizycznej.

Składnik aktywów jest możliwy do zidentyfikowania, jeżeli:

- jest możliwy do wyodrębnienia, tzn. można go wyodrębnić lub oddzielić od Spółki i sprzedać, przenieść, udzielić na niego licencji, wynająć lub wymienić, osobno albo razem z odnośną umową, innym możliwym do zidentyfikowania składnikiem aktywów lub zobowiązaniem niezależnie od tego, czy Spółka zamierza tak uczynić lub
- powstaje na skutek praw wynikających z umowy lub z innych tytułów prawnych, niezależnie od tego, czy prawa te można przenieść lub oddzielić od Spółki lub od innych praw i obowiązków.

Składnik wartości niematerialnych ujmuje się wtedy i tylko wtedy, gdy:

- jest prawdopodobne, że Spółka osiągnie przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi aktywów, oraz
- można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Składnik wartości niematerialnych powstały w wyniku prac rozwojowych (lub realizacji etapu prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie) ujmuje się wtedy i tylko wtedy, gdy Spółka jest w stanie udowodnić:

- możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Między innymi Spółka powinna udowodnić istnienie rynku na produkty powstające dzięki składnikowi wartości niematerialnych lub na sam składnik lub – jeśli składnik ma być użytkowany przez Spółkę – jego użyteczność,
- dostępność stosowanych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Spółka kwalifikuje jako wartości niematerialne te składniki aktywów, których okres planowanego użytkowania jest dłuższy niż 12 miesięcy.

Jeżeli składnik nie spełnia kryteriów definicyjnych składnika wartości niematerialnych, nakłady na jego nabycie lub wytworzenie przez Spółkę we własnym zakresie są ujmowane jako koszt w momencie ich poniesienia. Jeśli dany składnik został przejęty w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, stanowi on część wartości firmy ujmowanej na dzień przejęcia.

Składnik aktywów niematerialnych początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia i wykazuje w sprawozdaniu finansowym sporządzanym na koniec okresu sprawozdawczego w wartości księgowej netto.

Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową począwszy od chwili, gdy są one gotowe do użycia, tzn. od momentu dostosowania składnika aktywów do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami kierownictwa przez okres odpowiadający szacowanemu okresowi ich użytkowania.

Typowe okresy użytkowania wartości niematerialnych wynoszą od 2 do 15 lat dla licencji, praw do patentów oraz podobnych wartości i od 2 do 10 lat dla oprogramowania.

Metodę amortyzacji oraz okres użytkowania składnika wartości niematerialnych weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku. W przypadku wystąpienia takiej konieczności, korekt odpisów amortyzacyjnych dokonuje się w okresach następnym (prospektywnie).

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji. Ich wartość pomniejszana jest o ewentualne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Ponadto, w każdym okresie sprawozdawczym, należy dokonać weryfikacji czy zdarzenia i okoliczności nadal potwierdzają ocenę, że okres użytkowania tego składnika aktywów jest nieokreślony.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartości niematerialnych ujmuje się w pozostałej działalności operacyjnej.

3.5.13. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są to odsetki oraz inne koszty ponoszone przez Spółkę w związku z pożyczaniem środków finansowych.

Koszty finansowania zewnętrznego składają się z:

- kosztów odsetek wyliczonych przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej zgodnie z MSSF 9 Instrumenty finansowe;
- odsetek w odniesieniu do zobowiązań z tytułu leasingów ujmowanych zgodnie z MSSF 16 Leasing oraz
- różnic kursowych powstających w związku z pożyczkami i kredytami w walucie obcej, w stopniu w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Inne koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako koszty okresu. Górną granicą dla aktywowania kosztów związanych z obsługą zadłużenia jest rzeczywista wartość poniesionych przez Spółkę kosztów finansowania zewnętrznego.

Rozpoczęcie aktywowania kosztów związanych z finansowaniem działalności inwestycyjnej może mieć miejsce, kiedy spełnione zostaną wszystkie poniższe warunki:

- ponoszone są nakłady inwestycyjne,
- ponoszone są koszty związane z obsługą zadłużenia,
- dokonywane są czynności związane z doprowadzeniem składnika aktywów do docelowego miejsca i stanu używania.

Zaprzestanie aktywowania ma miejsce, jeśli zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przygotowania składnika do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży zostały zakończone. Konieczność dodatkowych prac administracyjnych, wykończeniowych, przeróbek na życzenie kupującego lub użytkownika nie stanowią podstawy do dalszego aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego.

Po oddaniu składnika aktywów do użytkowania aktywowane koszty finansowania zewnętrznego, jako element ceny nabycia lub kosztu wytworzenia danego składnika aktywów, amortyzowane są przez okres użytkowania tego składnika aktywów.

3.5.14. Inwestycje w jednostkach zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach zależnych, jednostkach współkontrolowanych i jednostkach stowarzyszonych, niezaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży (bądź niewchodzące w skład grupy do zbycia zaklasyfikowanej jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5), ujmuje się w cenie nabycia z uwzględnieniem odpisów dotyczących utraty wartości.

Dopłaty bezzwrotne do kapitału lub zwrotne o niepotwierdzonym terminie zwrotu ujmuje się w udziałach i akcjach w jednostce przekazującej dopłatę i traktuje się jako inwestycje.

Dopłaty zwrotne do kapitału ujmuje się początkowo w wartości godziwej w należnościach krótkoterminowych lub długoterminowych w zależności od terminu zwrotu, tj. do 12 miesięcy – jako należności krótkoterminowe lub powyżej 12 miesięcy jako należności długoterminowe.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość akcji i udziałów prezentowane jest w działalności finansowej.

3.5.15. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Spółka poddaje ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości oraz szacuje wartość odzyskiwalną rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, aktywów z tytułu praw do użytkowania oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych zgodnie z MSR 36.

Na koniec okresu sprawozdawczego Spółka ocenia czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości lub odwrócenie odpisu aktualizującego któregoś ze składników aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne (CGU). W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, Spółka szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów lub CGU poprzez ustalenie wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży lub wartości użytkowej z zastosowaniem właściwej stopy dyskonta, w zależności od tego, która z nich jest wyższa.

Wartość godziwa pomniejszona o koszty zbycia jest ceną, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny, po potrąceniu kosztów zbycia.

Wartość użytkowa jest to bieżąca, szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania oczekuje się z tytułu dalszego użytkowania składnika aktywów lub CGU.

Aktywa, które samodzielnie nie generują przepływów pieniężnych, grupuje się na najniższym poziomie, na jakim powstają przepływy pieniężne niezależne od przepływów z innych aktywów (CGU).

Do ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne przypisuje się:

- wartość firmy, jeżeli można założyć, że ośrodek uzyskał korzyści z tytułu synergii powstałej w wyniku połączenia z inną jednostką,
- aktywa wspólne, jeżeli można znaleźć rozsądne i spójne zasady takiego przypisania.

Jeżeli zaistniały zewnętrzne lub wewnętrzne przesłanki, które wskazują, że istnieje ryzyko braku możliwości odzyskania wartości ustalonej na koniec okresu sprawozdawczego składnika aktywów, przeprowadza się testy sprawdzające pod kątem ewentualnej utraty wartości.

Testy sprawdzające są przeprowadzane raz w roku także w odniesieniu do wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie używania oraz w stosunku do wartości firmy.

Jeżeli wartość księgowa składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas jego wartość księgową netto obniża się do poziomu wartości odzyskiwalnej poprzez odpowiedni odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości powodując ujęcie kosztów w wyniku finansowym.

W przypadku wystąpienia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, odpis ten rozlicza się w sposób następujący:

- w pierwszej kolejności obniża się wartość firmy, która została przypisana do ośrodka,
- następnie, obniża się wartość innych aktywów przypisanych do ośrodka, proporcjonalnie do udziału wartości księgowej netto każdego ze składników aktywów w wartości ośrodka.

Na koniec okresu sprawozdawczego dokonuje się weryfikacji, czy odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ujęty w okresach poprzednich nie powinien zostać częściowo lub w całości odwrócony. Przesłanki wskazujące na konieczność odwrócenia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w dużej mierze odzwierciedlają przesłanki utworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w okresach poprzednich. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów, z wyjątkiem wartości firmy, ujmuje się niezwłocznie jako przychód.

3.5.16. Zapasy

Zapasy są to aktywa:

- przeznaczone do sprzedaży w toku podstawowej działalności gospodarczej,
- mające postać materiałów, w tym surowców przeznaczonych do zużycia lub w trakcie świadczenia usług.

Zapasy w Spółce są to towary i materiały.

Towary i materiały wycenia się na moment początkowego ujęcia w cenie nabycia natomiast na koniec okresu sprawozdawczego w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia czy też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty przydatności ekonomicznej.

Rozchody towarów i materiałów ujmuje się według cen średnioważonych nabycia

Testy sprawdzające utratę wartości poszczególnych pozycji zapasów przeprowadza się na bieżąco w trakcie okresu sprawozdawczego. Przeocenie do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania podlegają zapasy, które utraciły swoje cechy użytkowe, przydatność lub spadły ich ceny sprzedaży.

Na koniec każdego miesiąca, dokonuje się porównania cen nabycia zapasów (średnia cena nabycia dla danej grupy zapasów) lub kosztów wytworzenia zapasów (średni koszt wytworzenia dla danej grupy zapasów) z ich wartością netto możliwą do uzyskania, którą stanowi szacunkowa cena sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej pomniejszona o szacowane koszty przygotowania sprzedaży i szacunkowe koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

W praktyce, wartości możliwe do zrealizowania ustalane są na podstawie rzeczywistych faktur sprzedaży zrealizowanej w ostatnim dniu miesiąca oraz pierwszych dniach miesiąca następującego po dniu, na który sporządzana jest analiza utraty wartości zapasów, nie później niż dzień, w którym zamykane są księgi rachunkowe i przy uwzględnieniu aktualnego cyklu rotacji.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość zapasów ujmuje się w koszcie własnym sprzedaży.

Rozchody zapasów ujmuje się według cen średnioważonych nabycia.

3.5.17. Należności

Należności, z wyłączeniem należności z tytułu dostaw i usług, wycenia się na dzień ich powstania w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, a następnie według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów z tytułu oczekiwanej straty kredytowej.

Należności z tytułu dostaw i usług, które nie mają istotnego komponentu finansowania, ujmuje się początkowo w ich cenie transakcyjnej. Po początkowym ujęciu należności te, wycenia się w zamortyzowanym koszcie z uwzględnieniem odpisów z tytułu oczekiwanej straty kredytowej.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności tworzone są w powiązaniu z okresem przeterminowania należności na bazie wskaźników oszacowanych przy wykorzystaniu historycznych danych w zakresie spłacalności należności oraz odzysków z należności od kontrahentów. Spółka uwzględnia informacje dotyczące przyszłości w stosowanych parametrach modelu szacowania strat oczekiwanych poprzez zarządczą korektę bazowych wskaźników prawdopodobieństwa niewypłacalności.

Utworzenie i odwrócenie odpisów z tytułu oczekiwanej straty kredytowej dla należności głównych ujmowane jest pod pozostałymi przychodami/kosztami operacyjnymi w linii (strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości należności handlowych oraz dla odsetek za nieterminową płatność pod przychodami/kosztami finansowymi w linii (strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych.

3.5.18. Środki pieniężne

Środki pieniężne obejmują gotówkę w kasie i na rachunkach bankowych.

Wycenę i rozchód środków pieniężnych w walutach obcych ustala się przy zastosowaniu metody FIFO (ang. First In First Out, tzn. Pierwsze Weszło Pierwsze Wyszło).

3.5.19. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa przeznaczone do sprzedaży (z wyłączeniem aktywów finansowych) wycenia się według niższej z dwóch wartości: wartości księgowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Z chwilą przeznaczenia danego składnika aktywów do sprzedaży następuje zaprzestanie naliczania amortyzacji.

W przypadku wzrostu wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży w okresie późniejszym ujmowany jest przychód, jednak w wysokości nie wyższej niż wcześniej ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

3.5.20. Kapitał własny

3.5.20.1. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy stanowi kapitał wniesiony przez akcjonariuszy i jest wykazywany według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej z aktem założycielskim Spółki oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

3.5.20.2. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki ceny emisyjnej akcji powyżej ich wartości nominalnej pomniejszonej o koszty tej emisji. Koszty emisji akcji poniesione przy powstaniu Spółki lub podwyższeniu kapitału podstawowego zmniejszają kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej do wysokości nadwyżki wartości emisji nad wartością nominalną akcji a pozostałą ich część ujmuje się w wyniku finansowym.

3.5.20.3. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje wycenę pozycji zgodnie z przyjętymi w Spółce zasadami, w tym w szczególności:

- dodatnie różnice pomiędzy wartością księgową netto a wartością godziwą nieruchomości inwestycyjnych na dzień ich przekwalifikowania z nieruchomości zajmowanych przez Spółkę do nieruchomości inwestycyjnych oraz ich późniejsze zmniejszenia

3.5.20.4. Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują:

- kapitał zapasowy tworzony z podziału zysków i wykorzystywany zgodnie z Ustawą Kodeks Spółek Handlowych,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- zysk/stratę bieżącego okresu sprawozdawczego,
- skutki błędów (zyski/straty) poprzednich okresów,
- skutki zmian zasad rachunkowości,
- kapitał rezerwowy z tytułu dopłat do kapitału,
- zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia,
- kapitał wynikający z połączenia jednostek pod wspólną kontrolą,
- pozostałe kapitały tworzone i wykorzystywane według zasad określonych przepisami prawa,
- korekty z tytułu wdrożenia MSSF.

3.5.21. Zobowiązania

Zobowiązania, w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług, wycenia się na dzień ich powstania w wartości godziwej powiększonej w przypadku zobowiązania finansowego niekwalifikowanego jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, a następnie według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

3.5.21.1. Rozliczenia międzyokresowe bierne

Rozliczenia międzyokresowe bierne są zobowiązaniami przypadającymi do zapłaty za dobra lub usługi, które zostały otrzymane/wykonane, ale nie zostały opłacone, zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą, łącznie z kwotami należnymi pracownikom.

Mimo iż czasami konieczne jest oszacowanie kwoty lub terminu zapłaty rozliczeń międzyokresowych biernych, stopień niepewności jest na ogół znacznie mniejszy niż w przypadku rezerw.

3.5.22. Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne.

Spółka tworzy rezerwy w przypadku, gdy na Spółce ciąży obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można wiarygodnie oszacować kwotę zobowiązania.

Rezerwy tworzy się w wysokości stanowiącej najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na koniec okresu sprawozdawczego.

Wysokość rezerw jest weryfikowana na bieżąco w trakcie okresu sprawozdawczego w celu skorygowania ich do wysokości szacunków zgodnych ze stanem wiedzy na ten dzień. Odwrócenie rezerw następuje w przypadku, gdy przestało być prawdopodobne, że do wypełnienia obowiązku będzie konieczne wydatkowanie środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne. Wykorzystanie rezerw następuje tylko zgodnie z przeznaczeniem, na które zostały pierwotnie utworzone.

W przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wysokość rezerwy ustalana jest na poziomie bieżącej wartości spodziewanych przyszłych wydatków koniecznych do uregulowania zobowiązania. Zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu ujmuje się w ciężar kosztów finansowych przy zastosowaniu metody dyskontowania.

Rezerwy tworzy się m.in. na:

- świadczenia po okresie zatrudnienia,
- ryzyko gospodarcze,
- koszty programów osłonowych,

Rezerw nie tworzy się na przyszłe straty operacyjne.

3.5.22.1. Świadczenia po okresie zatrudnienia

Zgodnie z obowiązującymi systemami wynagradzania pracownicy mają prawo odpraw emerytalnych i rentowych wypłacanych w momencie przejścia na emeryturę lub rentę.

Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika.

Odprawy emerytalne i rentowe zalicza się do programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Rezerwę na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych tworzy się w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą.

Rezerwy są szacowane przez niezależnego aktuarusza i przeszacowywane w przypadku wystąpienia istotnych przesłanek mających wpływ na ich wysokość z uwzględnieniem m.in. rotacji zatrudnienia i planowanego wzrostu wynagrodzeń. Ujęte rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem m.in. rotacji zatrudnienia, planowanego wzrostu poziomu wynagrodzeń i dotyczą okresu do dnia kończącego rok sprawozdawczy. Zyski i straty aktuarialne od świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmuje się w składnikach innych całkowitych dochodów, a od pozostałych świadczeń pracowniczych ujmuje się w wyniku finansowym. Odsetki naliczone od tworzonej rezerwy na świadczenia pracownicze księguje się w koszty finansowe.

3.5.22.2. Koszty programów osłonowych

Rezerwa z tytułu kosztów programów osłonowych (w ramach restrukturyzacji) jest tworzona, gdy Spółka rozpoczęła wdrażanie planu restrukturyzacji lub ogłosiła główne elementy planu restrukturyzacji stronom, na które restrukturyzacja wywrze wpływ, i uczyniła to w sposób na tyle szczegółowy, aby obudzić w nich uzasadnione oczekiwanie, że restrukturyzacja zostanie przeprowadzona. Przy wycenie rezerwy na restrukturyzację uwzględnia się wyłącznie bezpośrednie koszty wynikające z restrukturyzacji, np. zwolnień pracowników (odprawy i odszkodowania), rozwiązania umów dzierżawy, najmu, leasingu, demontażu majątku.

3.5.22.3. Pozostałe rezerwy

Pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na toczące się postępowania sądowe i są tworzone po uwzględnieniu wszystkich dostępnych informacji, w tym opinii niezależnych ekspertów. Spółka tworzy rezerwy, jeżeli na podstawie takich dowodów występowanie obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego jest bardziej prawdopodobne niż jego brak.

Jeżeli występowanie obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego jest mało prawdopodobne, Spółka ujawnia informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba że możliwość rozchodu zasobów stanowiących korzyści ekonomiczne jest znikoma.

3.5.23. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Spółka dokonała wyboru prezentacji w ramach sprawozdania z przepływów pieniężnych i stosuje następujące zasady:

- przepływy pieniężne z działalności operacyjnej wykazuje metodą pośrednią,
- składniki środków pieniężnych wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych i w sprawozdaniu z sytuacji finansowej są tożsame,
- otrzymane dywidendy wykazuje w przepływach z działalności inwestycyjnej,
- otrzymane odsetki z tytułu obligacji oraz systemu koncentracji środków finansowych (cash pool) wykazuje w przepływach z działalności inwestycyjnej, pozostałe otrzymane odsetki wykazuje w przepływach z działalności operacyjnej,
- zapłacone odsetki i prowizje z tytułu zaciągniętych pożyczek, cash pool, wyemitowanych obligacji oraz leasingu wykazuje w przepływach z działalności finansowej, pozostałe zapłacone odsetki wykazuje w przepływach z działalności operacyjnej,
- wydatki z tytułu opłat leasingowych dotyczących leasingów krótkoterminowych i niskocennych oraz zmiennych opłat leasingowych nieuwzględnionych w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu prezentuje w działalności operacyjnej.

3.5.23.1. Ujmowanie i wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Spółka ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w swoim sprawozdaniu z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu.

Spółka ujmuje standaryzowaną transakcję kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych na dzień zawarcia transakcji.

Spółka wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy:

- wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, albo
- przenosi składnik aktywów finansowych na inną jednostkę.

Spółka wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub część zobowiązania finansowego) wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tzn., kiedy obowiązek określony w umowie został:

- wypełniony, lub
- umorzony, lub
- wygasł.

3.5.23.2. Wycena aktywów i zobowiązań finansowych

W momencie początkowego ujęcia, z wyjątkiem należności z tytułu dostaw i usług, Spółka wycenia składnik aktywów lub zobowiązania finansowych według wartości godziwej, powiększonej lub pomniejszonej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Spółka kwalifikuje dłużne aktywa finansowe do odpowiedniej kategorii w zależności od modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi oraz od charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla danego składnika aktywów finansowych.

Dla potrzeb wyceny na koniec okresu sprawozdawczego, Spółka kwalifikuje aktywa finansowe do jednej z kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (Model 1),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (Model 3).

Spółka kwalifikuje zobowiązania finansowe do jednej z kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

3.5.23.2.1. Wycena aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie

Składnikiem aktywów finansowych wycenianym w zamortyzowanym koszcie jest składnik aktywów finansowych, który spełnia oba wymienione poniżej warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany w modelu biznesowym, którego celem jest uzyskanie umownych przepływów pieniężnych z tytułu posiadanych aktywów finansowych (Model 1),
- warunki umowne dają prawo do otrzymania w określonych datach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie kapitał i odsetki od kapitału (tzn. składnik aktywów zdał test umownych przepływów pieniężnych (test SPPI)).

Spółka do wyceny aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie stosuje metodę efektywnej stopy procentowej.

W przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, aktywa te wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe.

Należności z tytułu dostaw i usług po początkowym ujęciu wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości, przy czym należności z tytułu dostaw i usług z datą zapadalności poniżej 12 miesięcy od dnia powstania (tj. niezawierające elementu finansowania) nie podlegają dyskontowaniu i są wyceniane w wartości nominalnej.

Spółka stosuje uproszczone metody wyceny aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, jeżeli nie powoduje to zniekształcenia informacji zawartych w sprawozdaniu w sytuacji finansowej w szczególności w przypadku, gdy okres do momentu spłaty należności nie jest długi. Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w odniesieniu do których Spółka stosuje uproszczenia, są wyceniane w momencie początkowego ujęcia w kwocie wymaganej zapłaty, a w okresie późniejszym, w tym na koniec okresu sprawozdawczego w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

3.5.28.2.3. Wycena aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnikiem aktywów finansowych wycenianym w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik aktywów finansowych, który nie jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu, ani w wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub (wyłącznie dla składników aktywów finansowych będących instrumentami dłużnymi), jeżeli został wyznaczony przez Spółkę przy początkowym ujęciu jako wyceniany według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Składnik aktywów finansowych może zostać nieodwracalnie wyznaczony przez Spółkę na moment początkowego ujęcia jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy tylko wówczas, gdy kwalifikacja taka eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (określanej również, jako „niedopasowanie księgowo”), która powstałaby, gdyby przyjęto inny sposób wyceny tych aktywów finansowych lub inny sposób ujęcia związanych z nimi zysków lub strat.

Spółka wycenia aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, nie dokonując pomniejszenia o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów.

Wartość godziwą aktywów finansowych ustala się zgodnie z opisem w pkt 3.5.24 – Ustalanie wartości godziwej.

Aktywa finansowe wyznaczone jako pozycje zabezpieczone podlegają wycenie zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Zyski lub straty wynikające z wyceny składnika aktywów finansowych, kwalifikowanego jako wyceniany według wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmują się w wyniku finansowym w okresie, w którym powstały. Zyski lub straty wynikające z wyceny pozycji wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują również przychody z tytułu odsetek i dywidendy.

W przypadku dłużnych instrumentów finansowych, odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej są ujmowane w wyniku finansowym.

3.5.23.2.2. Wycena zobowiązań finansowych według zamortyzowanego kosztu

Spółka klasyfikuje do tej kategorii zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Spółka wycenia zobowiązania finansowe według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Jeżeli nie powoduje to zniekształcenia informacji zawartych w sprawozdaniu finansowym, w szczególności w przypadku, gdy okres do momentu uregulowania zobowiązania nie jest długi, Spółka stosuje uproszczone metody wyceny zobowiązań finansowych, które zwykle wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Zobowiązania finansowe, w odniesieniu do których Spółka stosuje uproszczenia, wyceniane są w momencie początkowego ujęcia i w okresie późniejszym, w tym na koniec okresu sprawozdawczego, w kwocie wymagającej zapłaty.

3.5.23.3. Utrata wartości aktywów finansowych

Spółka ujmuje odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na składnikach aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie (za wyjątkiem inwestycji w aktywa kapitałowe). Oczekiwane straty kredytowe są to straty kredytowe (ang. Expected Credit Loss - ECL) ważone prawdopodobieństwem wystąpienia niewykonania zobowiązania. Spółka stosuje następujące modele wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości:

Model uproszczony

Model uproszczony jest stosowany przez Spółkę dla należności z tytułu dostaw i usług i pozostałych należności.

W modelu uproszczonym Spółka nie monitoruje zmian poziomu ryzyka kredytowego w trakcie życia instrumentu oraz szacuje oczekiwaną stratę kredytową w horyzoncie do terminu zapadalności instrumentu

W szczególności, za zdarzenie niewypłacalności Spółka uznaje brak wywiązania się z zobowiązania przez kontrahenta po upływie 90 dni od dnia wymagalności należności.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej Spółka wykorzystuje matrycę rezerw oszacowaną na podstawie historycznych poziomów spłacalności oraz odzysków z należności od kontrahentów.

Spółka uwzględniła informacje dotyczące przyszłości w stosowanych parametrach modelu szacowania strat oczekiwanych, poprzez zarządczą korektę bazowych współczynników prawdopodobieństwa niewypłacalności.

Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności

Skalkulowaną, na moment początkowego ujęcia składnika aktywów finansowych, oczekiwaną utratę wartości oraz każde kolejne zwiększenie oczekiwanej straty kredytowej, bez względu na etap, w którym odpis jest kalkulowany, ujmują się w wyniku finansowym.

3.5.24. Ustalanie wartości godziwej

W momencie początkowego ujęcia, ceną transakcyjną nabytego składnika aktywów lub zaciągniętego zobowiązania w ramach transakcji wymiany tego składnika aktywów lub zobowiązania jest cena zapłacona za nabycie składnika aktywów lub otrzymana za zaciągnięcie zobowiązania (cena wejścia). Wartością godziwą składnika aktywów lub zobowiązania jest cena, którą otrzymano by za zbycie składnika aktywów lub zapłacono za przeniesienie zobowiązania (cena wyjścia).

W przypadku, gdy w momencie początkowego ujęcia Spółka wycenia składnik aktywów lub zobowiązanie według wartości godziwej, która różni się od ceny transakcji, różnicę ujmują się w wyniku finansowym.

Ustalenie wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania lub
- w przypadku braku głównego rynku na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

W przypadku braku bezpośrednio obserwowanych danych wejściowych, tj. cen notowanych (nieskorygowanych) na aktywnych rynkach za identyczne aktywa lub zobowiązania, do których Spółka ma dostęp w dniu wyceny, wartość godziwą ustala się w oparciu o skorygowane bezpośrednio obserwowalne dane wejściowe.

Skorygowane dane wejściowe obejmują:

- ceny podobnych aktywów lub zobowiązań notowane na rynkach aktywnych;

- ceny identycznych lub podobnych aktywów lub zobowiązań notowane na rynkach, które nie są aktywne;
- dane wejściowe inne niż ceny notowane, które są obserwowalne w odniesieniu do danego składnika aktywów lub zobowiązania;
- dane wejściowe potwierdzone przez rynek tj. dane wywodzące się głównie z obserwowalnych danych rynkowych lub potwierdzone przez takie dane poprzez korelację lub w inny sposób.

W przypadku, gdy obserwowalne (pośrednio lub bezpośrednio) dane wejściowe są niedostępne, wartość godziwą ustala się na podstawie opracowanych przez Spółkę nieobserwowalnych danych wejściowych przy zastosowaniu odpowiednich technik wyceny, takich jak podejście dochodowe lub podejście rynkowe.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność Spółki do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie danego składnika aktywów.

Wartość godziwa zobowiązania odzwierciedla skutek ryzyka niewykonania świadczenia. Ryzyko niewykonania świadczenia obejmuje własne ryzyko kredytowe Spółki, lecz nie musi się do niego ograniczać. Wyceniając wartość godziwą zobowiązania, Spółka uwzględnia skutek swojego ryzyka kredytowego (zdolności kredytowej) i wszystkie inne czynniki, które mogłyby mieć wpływ na prawdopodobieństwo, że obowiązek nie zostanie wypełniony.

Spółka wykorzystuje w maksymalnym stopniu obserwowalne dane wejściowe i w minimalnym stopniu uwzględnia nieobserwowalne dane wejściowe, aby osiągnąć cel wyceny wartości godziwej, którym jest oszacowanie ceny, która zostałaby osiągnięta w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach przeniesienia zobowiązania lub instrumentu kapitałowego między uczestnikami rynku na dzień wyceny i w aktualnych warunkach rynkowych.

W przypadkach, gdy dane wejściowe stosowane do wyceny wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania mogą zostać sklasyfikowane na różnych poziomach hierarchii wartości godziwej, wycena wartości godziwej zostaje sklasyfikowana w całości na tym samym poziomie hierarchii wartości godziwej jako dane wejściowe z najniższego poziomu, który jest znaczący dla całej wyceny.

3.5.25. Leasing

3.5.25.1. Spółka jako leasingobiorca

Prawa wynikające z umów leasingu, najmu, dzierżawy oraz innych umów, które spełniają definicję leasingu zgodnie z wymogami MSSF 16 są ujmowane jako aktywa z tytułu praw do użytkowania bazowych składników aktywów w ramach aktywów trwałych oraz drugostronnie jako zobowiązania z tytułu leasingu.

Początkowe ujęcie i wycena

Spółka ujmuje składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie rozpoczęcia leasingu.

W dacie rozpoczęcia Spółka wycenia składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania według kosztu.

Koszt składnika aktywów z tytułu praw do użytkowania obejmuje:

- a) kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- b) wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- c) wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez Spółkę, oraz
- d) szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez Spółkę w związku z demontażem i usunięciem bazowego składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, lub przeprowadzeniem renowacji bazowego składnika aktywów do stanu wymaganego przez warunki leasingu, chyba że te koszty są ponoszone w celu wytworzenia zapasów.

Opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują:

- stałe opłaty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że Spółka skorzysta z opcji kupna,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, chyba że można z wystarczającą pewnością założyć, że Spółka nie skorzysta z opcji wypowiedzenia.

Opłaty zmienne, które nie zależą od indeksu lub stawki nie są wliczane do wartości zobowiązania z tytułu leasingu. Opłaty te są ujmowane w rachunku wyników w okresie zaistnienia zdarzenia, które powoduje ich wymagalność.

W dacie rozpoczęcia, zobowiązanie z tytułu leasingu jest wyceniane w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie, zdyskontowanych z zastosowaniem krańcowych stóp procentowych leasingobiorcy.

Spółka nie dyskontuje zobowiązań z tytułu leasingu przy użyciu stóp procentowych leasingu, gdyż dla celów określenia tej stopy wymagane byłyby informacje na temat niegwarantowanej wartości końcowej przedmiotu leasingu jak również bezpośrednich kosztów poniesionych przez leasingodawcę, czyli informacji, które mogą być znane tylko leasingodawcy.

Ustalenie krańcowej stopy leasingobiorcy

Krańcowe stopy procentowe zostały określone jako suma:

- a) stopy wolnej od ryzyka (risk free rate), wyznaczonej na bazie IRS (Interest Rate Swap) zgodnie z okresem zapadalności stopy dyskonta i odpowiedniej stopy bazowej dla danej waluty, oraz
- b) premii za ryzyko kredytowe Spółki w oparciu o marżę kredytową.

Późniejsza wycena

Po dacie rozpoczęcia Spółka wycenia składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania stosując model kosztu.

W celu zastosowania modelu kosztu Spółka wycenia składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania według kosztu:

- a) pomniejszonego o łączne odpisy amortyzacyjne (umorzenie) i łączne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, oraz
- b) skorygowanego z tytułu jakiegokolwiek aktualizacji wyceny zobowiązania z tytułu leasingu nieskutkującej koniecznością ujęcia odrębnego składnika leasingu.

Po dacie rozpoczęcia Spółka wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu poprzez:

- a) zwiększenie wartości bilansowej w celu odzwierciedlenia odsetek od zobowiązania z tytułu leasingu,
- b) zmniejszenie wartości bilansowej w celu uwzględnienia zapłaconych opłat leasingowych oraz
- c) zaktualizowanie wyceny wartości bilansowej w celu uwzględnienia wszelkiej ponownej oceny lub zmiany leasingu lub w celu uwzględnienia zaktualizowanych zasadniczo stałych opłat leasingowych.

Spółka aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu z powodu ponownej oceny, gdy zaistnieje zmiana w przyszłych opłatach leasingowych wynikająca ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia opłat (np. zmieni się opłata w prawie wieczystego użytkowania), gdy zmieni się kwota, której zapłaty Spółka oczekuje w ramach gwarantowanej wartości końcowej lub jeżeli Spółka zmieni ocenę prawdopodobieństwa skorzystania z opcji kupna, przedłużenia lub wypowiedzenia leasingu.

Aktualizacja zobowiązania z tytułu leasingu koryguje również wartość składnika aktywów z tytułu praw do użytkowania. Jeżeli wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu praw do użytkowania została zmniejszona do zera, dalsze zmniejszenie wyceny zobowiązania z tytułu leasingu Spółka ujmuje w zysku lub stracie.

Amortyzacja

Aktywa z tytułu praw do użytkowania są amortyzowane liniowo przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania bazowego składnika aktywów, chyba, że Spółka posiada wystarczającą pewność, że uzyska tytuł własności przed upływem okresu leasingu – wówczas prawo do użytkowania amortyzuje się od dnia rozpoczęcia leasingu do końca okresu użytkowania składnika aktywów.

Szacowany okres użytkowania aktywów z tytułu praw do użytkowania jest określany w ten sam sposób jak w przypadku rzeczowych aktywów trwałych.

Spółka posiada umowy leasingu dotyczące głównie:

- a) Gruntów, w tym:
  - praw wieczystego użytkowania gruntów zawartych na czas określony do 99 lat,
- b) Budynków i budowli, powierzchni biurowych zawartych na czas określony do 30 lat.
- c) Środków transportu i pozostałych, w tym:
  - samochodów osobowych zawartych na czas określony do 3 lat.

Utrata wartości

Spółka stosuje MSR 36 Utrata wartości aktywów w celu określenia czy składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania utracił wartość oraz w celu ujęcia jakiegokolwiek zidentyfikowanej straty z tytułu utraty wartości.

Wyłączenia, uproszczenia i praktyczne rozwiązania w zakresie zastosowania MSSF 16

Wyłączenia

Spółka nie stosuje MSSF 16 do umów leasingu lub podobnych dotyczących aktywów niematerialnych.

Uproszczenia i praktyczne rozwiązania

Leasing krótkoterminowy

Spółka stosuje praktyczne rozwiązanie dla wszystkich klas aktywów w odniesieniu do umów leasingu krótkoterminowego, które charakteryzują się maksymalnym możliwym okresem trwania umów, włączając opcje ich odnowienia, o długości do 12 miesięcy.

Uproszczenia dotyczące tych umów polegają na rozliczaniu opłat leasingowych jako kosztów:

- metodą liniową, przez okres trwania umowy leasingu, lub
- inną systematyczną metodą, jeżeli lepiej odzwierciedla ona sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych przez korzystającego.

Leasing przedmiotów o niskiej wartości

Spółka nie stosuje ogólnych zasad ujmowania, wyceny i prezentacji zawartych w MSSF 16 do umów leasingu, których przedmiot ma niską wartość.

Za składniki aktywów o niskiej wartości uważa się te, które, gdy są nowe, mają wartość nie wyższą niż 5 000 USD lub ekwiwalentu w innej walucie według średniego kursu zamknięcia NBP na moment początkowego ujęcia dla każdej zawieranej umowy leasingu.

Uproszczenia dotyczące tych umów polegają na rozliczaniu opłat leasingowych jako kosztów:

- metodą liniową, przez okres trwania umowy leasingu, lub
- inną systematyczną metodą, jeżeli lepiej odzwierciedla ona sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych przez korzystającego.

Przedmiot umowy leasingu nie może być zaliczany do przedmiotów o niskiej wartości, jeżeli z jego charakteru wynika, że nowy (nieużywany) składnik aktywów ma zazwyczaj wysoką wartość. Jako przedmioty o niskiej wartości Spółka ujmuje np.: butle z gazem technicznym, ekspresy do kawy, inne małe elementy wyposażenia.

Bazowy składnik aktywów może mieć niską wartość tylko wtedy, gdy:

- a) Spółka może odnosić korzyści z użytkowania samego bazowego składnika aktywów lub wraz z innymi zasobami, które są dla niej łatwo dostępne, oraz
- b) bazowy składnik aktywów nie jest w dużym stopniu zależny od innych aktywów ani nie jest z nimi w dużym stopniu powiązany.

Jeżeli Spółka przekazuje składnik aktywów w subleasing lub spodziewa się przekazania składnika aktywów w subleasing, wówczas główny leasing nie kwalifikuje się jako leasing składnika aktywów o niskiej wartości.

Ustalenie okresu leasingu: umowy na czas nieokreślony

Ustalając okres leasingu dla umów na czas nieokreślony Spółka ustala okres leasingu, w którym wypowiedzenie umowy nie będzie uzasadnione, dokonując profesjonalnego osądu i uwzględniając, między innymi:

- poniesione nakłady w związku z daną umową, lub
- potencjalne koszty związane z wypowiedzeniem umowy leasingu, w tym koszty pozyskania nowej umowy leasingu takie jak koszty negocjacji, koszty relokacji, koszty zidentyfikowania innego bazowego składnika aktywów odpowiadającego potrzebom leasingobiorcy, koszty zintegrowania nowego składnika aktywów z działalnością Spółki lub kary za wypowiedzenie i podobne koszty, w tym koszty związane ze zwrotem bazowego składnika aktywów w stanie określonym w umowie lub na miejsce wskazane w umowie lub
- istniejące plany biznesowe oraz inne istniejące umowy uzasadniające wykorzystanie leasingowanego przedmiotu w danym okresie.

W przypadku gdy koszty związane z wypowiedzeniem umowy leasingu są istotne, przyjmuje się okres leasingu równy przyjętemu okresowi amortyzacji podobnego środka trwałego o parametrach zbliżonych do przedmiotu leasingu.

W przypadku gdy poniesione nakłady w związku z daną umową są istotne, przyjmuje się okres leasingu równy oczekiwanemu okresowi czerpania korzyści ekonomicznych z tytułu wykorzystywania poniesionych nakładów.
Wartość poniesionych nakładów stanowi odrębny składnik aktywów od aktywa z tytułu praw do użytkowania.

Wydzielanie komponentów nieleasingowych

Z umów, które zawierają komponenty leasingowe i nieleasingowe, Spółka dla wszystkich klas aktywów wydziela i ujmuje odrębnie komponenty nieleasingowe np. serwis składników aktywów stanowiących przedmiot umowy i alokuje odpowiednio wynagrodzenie na bazie warunków umowy, chyba że elementy nieleasingowe są uznane za nieistotne w kontekście całej umowy.

3.5.25.2. Spółka jako leasingodawca

Gdy Spółka występuje jako leasingodawca, w dniu rozpoczęcia klasyfikuje leasing jako leasing finansowy lub operacyjny. Spółka, w celu dokonania ww. klasyfikacji, dokonuje oceny czy następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów na leasingobiorcę. Jeżeli ma miejsce przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści, leasing zostaje zaklasyfikowany jako leasing finansowy, w odwrotnej sytuacji – jako leasing operacyjny. Ustalenie czy następuje przekazanie ryzyka i korzyści zależy od oceny istoty treści ekonomicznej transakcji.

W ramach oceny klasyfikacji leasingu Spółka rozważa pewne sytuacje, takie jak na przykład czy ma miejsce przeniesienie na leasingobiorcę własności danego składnika przed końcem okresu leasingu czy jaki jest stosunek okresu leasingu do ekonomicznego okresu użytkowania bazowego składnika aktywów, nawet jeżeli tytuł prawny nie ulega przeniesieniu.

Jeżeli umowa zawiera elementy leasingowe i nieleasingowe, Spółka alokuje wynagrodzenie w umowie do każdego elementu stosując MSSF 15.

W dacie rozpoczęcia leasingodawca ujmuje aktywa oddane w leasing finansowy w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i prezentuje je jako należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto.

W dacie rozpoczęcia, opłaty leasingowe uwzględnione w wycenie inwestycji leasingowej netto obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które nie są otrzymane w dacie rozpoczęcia:

- a) stałe opłaty leasingowe (w tym zasadniczo stałe opłaty leasingowe), pomniejszone o zachęty leasingowe przypadające do zapłaty,
- b) zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- c) wszelkie gwarantowane wartości końcowe udzielone leasingodawcy przez leasingobiorcę, podmiot powiązany z leasingobiorcą lub niezależną osobę trzecią zdolną finansowo do wywiązania się ze swoich zobowiązań w ramach tej gwarancji,
- d) cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że Spółka skorzysta z tej opcji oraz
- e) kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że Spółka może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Jeżeli Spółka oddała do używania innej jednostce składnik aktywów na podstawie umowy leasingu finansowego, wartość bieżąca opłat leasingowych oraz niegwarantowanej wartości końcowej jest prezentowana jako należności, z podziałem na część krótkoterminową i długoterminową. Dyskontowanie opłat leasingowych oraz niegwarantowanej wartości końcowej odbywa się poprzez zastosowanie stopy procentowej leasingu, tj. stopy procentowej, która powoduje, że wartość bieżąca:

- a) opłat leasingowych oraz
- b) niegwarantowanej wartości końcowej równa się sumie:
  - (i) wartości godziwej bazowego składnika aktywów oraz
  - (ii) wszelkich początkowych kosztów bezpośrednich poniesionych przez leasingodawcę.

Aktywa oddawane przez Spółkę innym podmiotom do użytkowania na podstawie umowy leasingu operacyjnego zaliczane są do aktywów Spółki. Opłaty leasingowe z tytułu leasingów operacyjnych są ujmowane liniowo przez okres leasingu jako przychody ze sprzedaży produktów i usług.

Zasady ustalania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów będących przedmiotem leasingu finansowego są spójne z zasadami stosowanymi dla aktywów będących własnością Spółki.

3.5.26. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Warunkowy składnik aktywów jest możliwym składnikiem aktywów, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych oraz którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Spółki.

Aktywów warunkowych nie ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ może to prowadzić do ujęcia dochodu, który nigdy nie zostanie osiągnięty. Jeżeli jednak wpływ korzyści ekonomicznych jest prawdopodobny, Spółka podaje na koniec okresu sprawozdawczego w informacji dodatkowej krótki opis rodzaju aktywów warunkowych oraz, jeśli jest to wykonalne w praktyce, szacuje ich skutki finansowe, wyceniając je zgodnie z zasadami obowiązującymi przy wycenieniu rezerwy.

Aktywa warunkowe ocenia się na bieżąco, aby upewnić się, czy zaistniały bieg wydarzeń jest odpowiednio odzwierciedlony w sprawozdaniu finansowym. Jeśli zaistnienie wpływu korzyści ekonomicznych stało się praktycznie pewne, składnik aktywów i odnośny przychód ujmuje się w sprawozdaniu finansowym dotyczącym okresu, w którym nastąpiła zmiana. Jeśli wpływ korzyści ekonomicznych stał się prawdopodobny, Spółka ujawnia informację o istnieniu warunkowego składnika aktywów.

Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Spółki, lub
- obecnym obowiązkiem, który powstał na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty obowiązku (zobowiązania) nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.

Zobowiązania warunkowe nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jednak ujawnia się je w sprawozdaniu finansowym, chyba że prawdopodobieństwo wpływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest znikome.

Zobowiązania warunkowe nabyte w drodze połączenia jednostek gospodarczych ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako rezerwy na zobowiązania.

3.5.27. Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego są to zdarzenia, zarówno korzystne, jak i niekorzystne, które mają miejsce pomiędzy dniem sprawozdawczym a datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji. Można wyróżnić dwa rodzaje tych zdarzeń:

- zdarzenia, które dostarczają dowodów na istnienie określonego stanu na dzień sprawozdawczy (zdarzenia następujące po dniu sprawozdawczym wymagające dokonania korekt), oraz
- zdarzenia, które wskazują na stan zaistniały po dniu sprawozdawczym (zdarzenia następujące po dniu sprawozdawczym niewymagające dokonania korekt).

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu dokonania profesjonalnych osądów oraz szacunków i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, pasywów, przychodów oraz kosztów. Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę profesjonalnego osądu, co do wartości księgowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

W istotnych kwestiach Zarząd dokonując osądów, szacunków czy też przyjmując założenia może opierać się na opiniach niezależnych ekspertów.

Osądy, szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Ich zmiany są ujmowane w okresie, w którym zostały dokonane, jeżeli dotyczą wyłącznie tego okresu lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeżeli dotyczą zarówno okresu bieżącego jak i okresów przyszłych. Faktyczna wartość może się różnić od wartości szacunkowej.

4.1. Profesjonalny osąd

Znaczące subiektywne oceny dotyczące terminu spełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia oraz ceny transakcyjnej i kwoty przypisanej do zobowiązań do wykonania świadczenia.

Ze względu na charakter zawartych umów z klientami, Spółka nie identyfikuje subiektywnych ocen, które w znaczący sposób wpływają na ustalenie kwot i terminów uzyskania przychodów z tytułu umów z klientami. Rabaty udzielane oraz otrzymywane ustalane są na podstawie danych historycznych z uwzględnieniem warunków kontraktowych oraz przewidywań co do wykonania umów, a szacunki nie odbiegają od ostatecznej rzeczywistej realizacji.

Znaczące subiektywne oceny dotyczące zobowiązań do wykonania świadczenia spełnianych w określonym momencie

Spółka rozpoznaje przychód z tytułu umowy z klientem w punkcie czasu w momencie, kiedy przekaże klientowi kontrolę nad dobrem. Kontrola oznacza zdolność do bezpośredniego rozporządzania składnikiem aktywów i uzyskiwania z niego zasadniczo wszystkich pozostających korzyści. Spółka rozważa następujące czynniki świadczące o wykonaniu zobowiązania do wykonania świadczenia:

- bieżące prawo Spółki do zapłaty za składnik aktywów,
- przekazanie klientowi tytułu prawnego do składnika aktywów,
- przekazanie fizycznego posiadania aktywa klientowi,
- przekazanie klientowi istotnego ryzyka i istotnych korzyści,
- przyjęcie przez klienta składnika aktywów.

Spółka każdorazowo bierze pod uwagę wszystkie istotne fakty i okoliczności świadczące o przekazaniu kontroli klientowi. Spółka, biorąc pod uwagę wszystkie powyższe czynniki określa, kiedy nastąpiło przeniesienie kontroli nad składnikiem aktywów.

Ustalenie okresu leasingu

Przy ustalaniu okresu leasingu, Spółka rozważa wszystkie istotne fakty i zdarzenia, powodujące istnienie zachęt ekonomicznych do skorzystania z opcji przedłużenia lub nieskorzystania z opcji wypowiedzenia. Spółka dokonuje również profesjonalnego osądu do ustalenia okresu egzekwowalności umowy (okresu leasingu, w którym wypowiedzenie umowy nie będzie uzasadnione) w przypadku umów zawartych na czas nieokreślony. Ocena okresu leasingu przeprowadzana jest na dzień rozpoczęcia leasingu. Ponowna ocena jest dokonywana w przypadku wystąpienia znaczącego zdarzenia lub znaczącej zmiany w okolicznościach, które leasingobiorca kontroluje, wpływających na tę ocenę.

Instrumenty finansowe

Zarząd dokonuje osądu w zakresie klasyfikacji instrumentów finansowych, oceny charakteru i zakresu ryzyka związanego z instrumentami finansowymi. Instrumenty finansowe klasyfikuje się do poszczególnych kategorii w zależności od celu ich nabycia oraz charakteru nabywanych walorów.

4.2. Szacunki

Metody, dane wejściowe i założenia stosowane w ramach umów z klientami

Do oszacowania wynagrodzenia zmiennego Spółka zdecydowała o zastosowaniu metody wartości najbardziej prawdopodobnej dla kontraktów z jednym progmem wartościowym oraz metodę wartości oczekiwanej lub metodę wartości najbardziej prawdopodobnej dla kontraktów, w których występuje więcej progów wartościowych, od których przyznawany jest klientowi rabat, zależnie od tego, która z nich lepiej określi wysokość wynagrodzenia.

W obowiązujących umowach nie występuje wynagrodzenie niegotówkowe oraz istotny element finansowania.

Ceny transakcyjne w występujących umowach z klientami nie podlegają ograniczeniom. Umowy obowiązujące w Spółce nie przewidują zwrotów wynagrodzenia i innych podobnych zobowiązań.

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Spółka weryfikuje przewidywane okresy użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych na koniec każdego roku. Wpływ weryfikacji okresów użytkowania w roku 2023 skutkowało zwiększeniem kosztów amortyzacji o 315 tys. PLN w porównaniu z kosztami amortyzacji, które zostałyby ujęte na bazie okresów użytkowania stosowanych w roku 2022.

Okresy użytkowania składników aktywów z tytułu praw do użytkowania

Szacowany okres użytkowania aktywów z tytułu praw do użytkowania jest określany w ten sam sposób jak w przypadku rzeczowych aktywów trwałych. W związku z tym, że Spółka nie posiada informacji odnośnie stopy procentowej dla umów leasingowych, stosuje krańcową stopę procentową do wyceny zobowiązań z tytułu leasingu, jaką Spółka musiałaby zapłacić, aby na podobny okres i przy

podobnych zabezpieczeniach pożyczyc środki w danej walucie niezbędne do zakupu składnika aktywów o podobnej wartości co składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania w podobnym środowisku gospodarczym.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania

Zarząd dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości pojedynczych składników aktywów lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne. W ramach analizy wystąpienia przesłanek analizowane są zarówno czynniki zewnętrzne – w tym przede wszystkim otoczenie makroekonomiczne, jak również wewnętrzne – w tym decyzje strategiczne, aktualne projekcje finansowe i plany operacyjne. Wystąpienie przesłanki wskazującej na możliwość utraty wartości wymaga oszacowania wartości odzyskiwalnej.

Rezerwy

Tworzenie rezerw wymaga dokonania szacunków prawdopodobieństwa wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz określenia wysokości stanowiącej najbardziej wiarygodny szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na koniec okresu sprawozdawczego. Rezerwy są tworzone, gdy prawdopodobieństwo wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego

Spółka ujmuje składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, służący przeniesieniu nierozliczonej straty podatkowej i niewykorzystanej ulgi podatkowej, w zakresie, w jakim jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania, od którego można odpisać nierozliczone straty podatkowe i niewykorzystane ulgi podatkowe. Ocena tego prawdopodobieństwa dokonywana jest na podstawie planowanych budżetów osiągnięcia zakładanych dochodów podatkowych w kolejnych latach.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

5. Przychody ze sprzedaży

	2023	2022
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	186 163	113 582
<i>przychody z tytułu umów z klientami</i>	186 163	113 582
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	577 565	686 025
<i>przychody z tytułu umów z klientami</i>	577 565	686 025
Przychody ze sprzedaży, w tym:	763 728	799 607
<i>przychody z tytułu umów z klientami</i>	763 728	799 607

Przychody ze sprzedaży w 2023 roku wynosiły 763 728 tys. PLN i były niższe niż w roku poprzednim o 35 879 tys. PLN. Spadek przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów jest wynikiem kurczącej się sieci punktów detalicznych, tzw. PSD oraz zmniejszającego się rynku prasy tradycyjnej. Malejące przychody ze sprzedaży detalicznej kompensowane są poprzez wzrost sprzedaży usług kurierskich.

Zobowiązania do wykonania świadczenia

Spółka w ramach zawieranych kontraktów, zobowiązuje się do dostarczenia na rzecz klientów głównie produktów oraz towarów w sieci detalicznej, dostawy i prenumeraty prasy, a także dystrybucji przesyłek kurierskich.

Ceny transakcyjne w występujących umowach z klientami nie podlegają ograniczeniom.

Nie występują umowy przewidujące istotne zwroty wynagrodzenia i inne podobne zobowiązania. Przychody ze sprzedaży prasy w przypadku sprzedaży hurtowej ujmują się w momencie wydania nakładu do dystrybutorów, a w przypadku sprzedaży detalicznej dla większości punktów/sieci są ujmowane na podstawie rozliczenia różnicy pomiędzy prasą dostarczoną a zwróconą. Faktura wystawiana jest na zrealizowaną sprzedaż prasy do klientów końcowych. Spółka nie identyfikuje przychodów, dla których otrzymanie zapłaty jest warunkowe i nie prezentuje w związku z tym pozycji Aktywa z tytułu umów z klientami.

Udzielone w ramach umów gwarancje są gwarancjami stanowiącymi zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną specyfikacją. Nie polegają one na świadczeniu oddzielnej usługi.

W Spółce występuje głównie sprzedaż z odroczonym terminem płatności, z wyłączeniem opłaconej prenumeraty, która będzie zrealizowana w przyszłości oraz bezpośredniej sprzedaży dystrybucji paczek, gdzie płatność jest dokonywana w chwili zamówienia. Dodatkowo w sprzedaży detalicznej ma miejsce sprzedaż gotówkowa. W umowach z klientami w większości stosowane są terminy płatności nieprzekraczające 30 dni.

Podział przychodów na kategorie uwzględniający istotne czynniki ekonomiczne mające wpływ na ich rozpoznanie

Poza podziałem przychodów wg asortymentu i według regionu geograficznego Spółka analizuje przychody w oparciu o rodzaj umowy, termin przekazania, okres obowiązywania i kanały sprzedaży.

W sprzedaży detalicznej momentem spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia jest moment wydania dobra.

Przychody rozpoznawane w miarę upływu czasu dotyczą głównie sprzedaży prenumeraty.

W Spółce w większości okres obowiązywania umów jest krótkoterminowy.

	2023	2022
Przychody z tytułu umów z klientami		
<i>Polska</i>	675 265	758 440
<i>Kraje UE</i>	88 082	41 012
<i>Pozostałe kraje poza UE</i>	381	155
	763 728	799 607

Przychody z tytułu umów z klientami według kryterium rodzaju umowy

	2023	2022
Przychody z tytułu umów z klientami MSSF 15	18 943	22 472
Przychody wyłączone z zakresu MSSF 15	744 785	777 135
	763 728	799 607

Przychody ze sprzedaży według kryterium rodzaju umowy

	2023	2022
Oparte na stałej cenie	174 517	104 972
Oparte na zmiennej cenie	589 210	694 635
	763 728	799 607

Przychody ze sprzedaży według terminu przekazania towarów i usług

	2023	2022
W określonym momencie	763 728	799 607
W miarę upływu czasu	-	-
	763 728	799 607

Przychody ze sprzedaży według okresu obowiązywania umowy

	2023	2022
Krótkoterminowe	473 108	535 700
Długoterminowe	290 620	263 907
	763 728	799 607

Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług (struktura rzeczowa - rodzaje działalności)

	2023	2022
Usługa dzierżawy i najmu	2 031	1 311
Usługi promocji, dystrybucji i ekspozycji	8 805	9 379
Usługi działalności pomocniczej	9 162	10 250
Usługi reklamowe	6 694	5 519
Usługi kurierskie	147 694	78 098
Pozostałe usługi działalności pomocniczej	11 778	9 026
	186 164	113 582

Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów

	2023	2022
Sprzedaż hurtowa towarów:	127 127	168 026
- wydawnictwa	127 127	167 757
- towarów pozaprasowych	-	269
Sprzedaży prasy w prenumeracie	20 310	23 669
Sprzedaż detaliczna	427 636	489 764
Sprzedaż materiałów	2 293	4 440
Inne	198	126
	577 564	686 025

6. Koszty działalności operacyjnej
6.1. Koszt własny sprzedaży

	2023	2022
koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	(133 362)	(79 330)
wartość sprzedanych towarów i materiałów	(469 228)	(559 002)
	(602 590)	(638 332)

6.2. Koszty według rodzaju

	2023	2022
Zużycie materiałów i energii	(19 494)	(16 225)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(469 228)	(559 002)
Usługi obce	(268 184)	(238 391)
Świadczenia pracownicze	(56 310)	(39 914)
Amortyzacja	(26 776)	(25 334)
Podatki i opłaty	(3 912)	(4 419)
Pozostałe	(3 367)	(3 140)
	(847 271)	(886 425)
Koszty sprzedaży	208 295	215 394
Koszty ogólnego zarządu	36 386	32 699
Koszt własny sprzedaży	(602 590)	(638 332)

6.3. Koszty świadczeń pracowniczych

	2023	2022
wynagrodzenia	(46 125)	(32 736)
przyszłe świadczenia	(2)	-
ubezpieczenia społeczne	(8 184)	(5 724)
pozostałe świadczenia na rzecz pracowników	(1 999)	(1 454)
	(56 310)	(39 914)

7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

7.1. Pozostałe przychody operacyjne

	2023	2022
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	1 221	189
Odwrócenie rezerw	25 512	4 867
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i pozostałych składników majątku trwałego	-	788
Kary i odszkodowania	1 410	1 363
Pozostałe	1 801	1 599
	29 944	8 806

Pozycja „Pozostałe” w pozostałych przychodach operacyjnych obejmuje głównie:

- zapłata należności wcześniej umorzonych, w kwocie 276 tys. PLN,
- przedawnione kaucje i wadła, w kwocie 108 tys. PLN,
- spisane zobowiązania, w kwocie 362 tys. PLN,
- różnice ceny sprzedaży netto a ceny zakupu, w kwocie 365 tys. PLN,
- pomniejszenie kosztów lat ubiegłych, w kwocie 174 tys. PLN,
- zwrot opłat sądowych, komorniczych i innych, w kwocie 31 tys. PLN,
- przychody z tyt. zwrotu kosztów procesu, w kwocie 366 tys. PLN.

7.2. Pozostałe koszty operacyjne

	2023	2022
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	(3 152)	(447)
Utworzenie rezerw	(151)	(569)
Kary, szkody i odszkodowania	(369)	(1 418)
Pozostałe	(3 724)	(2 648)
	(7 396)	(5 082)

Pozycja „Pozostałe” w pozostałych kosztach operacyjnych obejmuje głównie:

- szkody kradzieżowe - aktywa obrotowe, w kwocie 1 139 tys. PLN,
- koszty postępowania spornego i egzekucyjnego, w kwocie 654 tys. PLN,
- dokumenty zakupu lat ubiegłych, w kwocie 321 tys. PLN,
- utylizację towarów, w kwocie 697 tys. PLN,
- spisany VAT z faktur NKUP, w kwocie 142 tys. PLN,
- koszty z tytułu różnic w przesunięciach prasy, w kwocie 300 tys. PLN,
- zobowiązania z tytułu przegranych spraw sądowych, w kwocie 57 tys. PLN,
- spisane należności, w kwocie 54 tys. PLN.

8. (Strata)/odwrocenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

	2023	2022
Straty z tytułu utraty wartości należności handlowych	(1 823)	(3 857)
Straty z tytułu utraty wartości odsetek od należności handlowych	(46)	(36)
Odwrocenie straty z tytułu utraty wartości należności handlowych	2 548	3 225
Odwrocenie straty z tytułu utraty wartości odsetek od należności handlowych	74	50
	753	(618)

(Strata)/odwrocenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych zaprezentowana w:

- pozostałej działalności operacyjnej dotyczy utraty wartości należności handlowych;
- działalności finansowej dotyczy utraty wartości pożyczek oraz odsetek.

9. Przychody i koszty finansowe netto

	2023	2022
Odsetki obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej	(8 560)	(3 895)
Odsetki z tytułu leasingu	(3 996)	(2 882)
Nadwyżka (ujemnych)/dodatnich różnic kursowych	54	(772)
Dywidendy	284	370
Pozostałe	(258)	(346)
	(12 476)	(7 525)

9.1. Przychody finansowe

	2023	2022
Odsetki obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej	6 849	2 960
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych	34	-
Dywidendy	284	370
Pozostałe	11	-
	7 178	3 330

9.2. Koszty finansowe

	2023	2022
Odsetki obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej	(15 409)	(6 855)
Odsetki z tytułu leasingu	(3 996)	(2 882)
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	(20)	(772)
Pozostałe	(269)	(346)
	(19 694)	(10 855)

Pozycja „Pozostałe” w pozostałych kosztach finansowych obejmuje głównie koszty z tytułu gwarancji i poręczeń, w kwocie 245 tys. PLN.

10. Podatek dochodowy

	2023	2022
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków lub strat		
podatek dochodowy bieżący	(572)	-
podatek odroczony	3 760	5 170
	3 188	5 170
Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach		
Zyski i straty aktuarialne	-	(24)
	-	(24)
	3 188	5 146

10.1. Uzgodnienie efektywnej stawki podatku

	2023	2022
Zysk przed opodatkowaniem	(72 758)	(91 237)
Podatek dochodowy obliczony według obowiązującej stawki	-	-
Korekty dotyczące bieżącego i odroczonego podatku dochodowego z lat poprzednich	(3 188)	(5 170)
Podatek dochodowy	(3 188)	(5 170)
Efektywna stawka podatku	-	-

10.2. Podatek odroczony

	31/12/2022	Podatek odroczony ujęty w wyniku finansowym	Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach	31/12/2023
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	4 458	424	-	4 882
Strata podatkowa	4 230	-	-	4 230
	8 688	424	-	9 112
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego				
Różnice przejściowe dotyczące aktywów trwałych	3 772	(2 158)	-	1 614
Pozostałe	2 439	(2 439)	-	-
	6 211	(4 597)	-	1 614
Prezentacja podatku odroczonego per saldo	(2 477)	(5 021)	-	(7 498)

	31/12/2021	Podatek odroczony ujęty w wyniku finansowym	Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach	31/12/2022
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	2 687	1 796	(24)	4 458
Strata podatkowa	3 650	580	-	4 230
Pozostałe	423	(423)	-	-
Odpis aktualizujący aktywo z tytułu podatku odroczonego	(3 110)	3 110	-	-
	3 650	5 063	(24)	8 688
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego				
Różnice przejściowe dotyczące aktywów trwałych	4 251	(479)	-	3 772
Pozostałe	2 067	372	-	2 439
	6 318	(107)	-	6 211
Prezentacja podatku odroczonego per saldo	2 668	(5 170)	24	(2 477)

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ
11. Rzeczowe aktywa trwałe

	31/12/2023	31/12/2022
Grunty	240	276
Budynki i budowle	7 805	4 739
Urządzenia techniczne i maszyny	13 909	5 471
Środki transportu i pozostałe	7 905	12 355
Środki trwałe w budowie	7 454	8 688
	37 313	31 529

11.1. Zmiany stanu rzeczowych aktywów trwałych według grup rodzajowych

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość księgowa netto na						
01/01/2023						
Wartość księgowa brutto	286	5 986	9 871	16 457	8 688	41 288
Skumulowane umorzenie	(10)	(1 247)	(4 400)	(4 102)	-	(9 759)
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	-
	276	4 739	5 471	12 355	8 688	31 529
zwiększenia/(zmniejszenia) netto						
Nakłady inwestycyjne	-	4 386	4 751	2 686	6 649	18 472
Amortyzacja	-	(840)	(2 380)	(4 599)	-	(7 819)
Reklasyfikacje	-	426	6 266	343	(7 883)	(848)
Sprzedaż	(36)	(788)	(22)	(224)	-	(1 070)
Likwidacja	-	(118)	(188)	(2 658)	-	(2 964)
Pozostałe	-	-	11	2	-	13
	240	7 805	13 909	7 905	7 454	37 313
Wartość księgowa netto na						
31/12/2023						
Wartość księgowa brutto	240	9 385	19 592	14 013	7 454	50 684
Skumulowane umorzenie	-	(1 580)	(5 683)	(6 108)	-	(13 371)
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	-
	240	7 805	13 909	7 905	7 454	37 313
Wartość księgowa netto na						
01/01/2022						
Wartość księgowa brutto	286	9 212	13 018	21 994	2 069	46 579
Skumulowane umorzenie	(10)	(2 731)	(5 323)	(7 120)	-	(15 184)
Odpisy aktualizujące	-	(392)	(9)	(24)	-	(425)
	276	6 089	7 686	14 850	2 069	30 970
zwiększenia/(zmniejszenia) netto						
Nakłady inwestycyjne	-	79	2 099	1 758	6 619	10 555
Amortyzacja	-	(1 257)	(4 293)	(4 105)	-	(9 655)
Odpisy aktualizujące netto	-	392	9	24	-	425
Sprzedaż	-	-	(7)	(2)	-	(9)
Likwidacja	-	(251)	(52)	(144)	-	(447)
Pozostałe	-	(313)	29	(26)	-	(310)
	276	4 739	5 471	12 355	8 688	31 529
Wartość księgowa netto na						
31/12/2022						
Wartość księgowa brutto	286	5 986	9 871	16 457	8 688	41 288
Skumulowane umorzenie	(10)	(1 247)	(4 400)	(4 102)	-	(9 759)
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	-

11.2. Zmiana stanu odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Środki trwałe w budowie	Razem
01/01/2023	-	-	-	-	-	-
Utworzenie	-	-	-	-	-	-
Odwrócenie	-	-	-	-	-	-
zwiększenia/(zmniejszenia) netto	-	-	-	-	-	-
01/01/2022	-	392	9	24	-	425
Utworzenie	-	-	-	-	-	-
Odwrócenie	-	(392)	(9)	(24)	-	(425)
zwiększenia/(zmniejszenia) netto	-	(392)	(9)	(24)	-	(425)

11.3. Pozostałe informacje dotyczące rzeczowych aktywów trwałych

	31/12/2023	31/12/2022
Wartość księgowa brutto w pełni zamortyzowanych rzeczowych aktywów trwałych będących nadal w użytkowaniu	5 409	3 510

Zastosowanie w 2023 roku okresów użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego z 2022 roku spowodowałyby spadek amortyzacji o 312 tys. PLN.

12. Nieruchomości inwestycyjne

	2023	2022
Stan na początek okresu	5 719	6 192
Przeklasyfikowanie	-	-
Sprzedaż	(3 024)	-
Wyceny do wartości godziwej	-	-
Pozostałe	(325)	(473)
	2 370	5 719

Przychody i koszty związane z nieruchomościami inwestycyjnymi

	2023	2022
Przychody z najmu dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	233	300
Bezpośrednie koszty operacyjne	481	1 067
<i>generujące w danym okresie przychody z najmu</i>	81	1 067
<i>nie generujące w danym okresie przychodów z najmu</i>	400	-

12.1. Ustalanie wartości godziwej

	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Hierarchia wartości godziwej		
			Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
31/12/2023	2 370	2 370		2 370	
31/12/2022	5 719	5 719		6 192	

W okresie sprawozdawczym i w okresie porównawczym w Spółce nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomami 1 i 2 hierarchii wartości godziwej.

13. Wartości niematerialne oraz wartość firmy

	31/12/2023	31/12/2022
Wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie	-	-
Pozostałe wartości niematerialne	4 622	2 219
<i>Oprogramowanie</i>	2 038	1 802
<i>Patenty, znaki towarowe i licencje</i>	2 584	417
	4 622	2 219

13.1. Zmiana stanu pozostałych wartości niematerialnych oraz wartości firmy

	Oprogramowanie	Patenty, znaki towarowe i licencje	Wartość firmy	Prawa majątkowe	Pozostałe	Razem
Wartość księgowa netto na						
01/01/2023						
Wartość księgowa brutto	2 215	1 781	-	-	-	3 996
Skumulowane umorzenie	(413)	(61)	-	-	-	(474)
Odpisy aktualizujące	-	(1 303)	-	-	-	(1 303)
	1 802	417	-	-	-	2 219
zwiększenia/(zmniejszenia) netto						
Nabycie	261	3 058	-	-	-	3 319
Amortyzacja	(606)	(1 103)	-	-	-	(1 709)
Reklasyfikacje	587	261	-	-	-	848
Sprzedaż	(6)	(48)	-	-	-	(54)
Likwidacja	-	(1)	-	-	-	(1)
Pozostałe zwiększenia/(zmniejszenia)	-	-	-	-	-	-
	2 038	2 584	-	-	-	4 622
Wartość księgowa netto na						
31/12/2023						
Wartość księgowa brutto	3 050	5 742	-	-	-	8 792
Skumulowane umorzenie	(1 012)	(1 855)	-	-	-	(2 867)
Odpisy aktualizujące	-	(1 303)	-	-	-	(1 303)
	2 038	2 584	-	-	-	4 622
Wartość księgowa netto na						
01/01/2022						
Wartość księgowa brutto	1 242	1 929	-	-	-	3 171
Skumulowane umorzenie	(26)	(3)	-	-	-	(29)
Odpisy aktualizujące	-	(1 666)	-	-	-	(1 666)
	1 216	260	-	-	-	1 476
zwiększenia/(zmniejszenia) netto						
Nabycie	792	33	-	-	-	825
Amortyzacja	(387)	(58)	-	-	-	(445)
Odpisy aktualizujące netto	-	363	-	-	-	363
Pozostałe zwiększenia/(zmniejszenia)	181	(181)	-	-	-	-
	1 802	417	-	-	-	2 219
Wartość księgowa netto na						
31/12/2022						
Wartość księgowa brutto	2 215	1 781	-	-	-	3 996
Skumulowane umorzenie	(413)	(61)	-	-	-	(474)
Odpisy aktualizujące	-	(1 303)	-	-	-	(1 303)

13.2. Zmiana stanu odpisów aktualizujących pozostałe wartości niematerialne i wartość firmy

	Oprogramowanie	Patenty, znaki towarowe i licencje	Wartość firmy	Prawa majątkowe	Pozostałe	Razem
01/01/2023	-	1 303	-	-	-	1 303
Utworzenie	-	-	-	-	-	-
Odwrócenie	-	-	-	-	-	-
	-	1 303	-	-	-	1 303
zwiększenia/(zmniejszenia) netto	-	-	-	-	-	-
01/01/2022	-	1 666	-	-	-	1 666
Utworzenie	-	(363)	-	-	-	(363)
	-	1 303	-	-	-	1 303
zwiększenia/(zmniejszenia) netto	-	(363)	-	-	-	(363)

13.3. Pozostałe informacje dotyczące wartości niematerialnych

	31/12/2023	31/12/2022
Wartość księgowa brutto w pełni zamortyzowanych wartości niematerialnych będących nadal w użytkowaniu	815	19

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Spółka dokonała oceny wartości odzyskiwalnej wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania zgodnie z wymogami MSR 36 i nie stwierdziła występowania przesłanek do dokonywania odpisów bądź odwróceń wobec istniejącego stanu.

Zastosowanie w 2023 roku okresów użytkowania składników wartości niematerialnych z roku 2022 spowodowałyby spadek amortyzacji o 3 tys. PLN.

14. Akcje i udziały w jednostkach powiązanych

	31.12.2023	31.12.2022	Udział Spółki w kapitale zakładowym / w ogólnej liczbie głosów na 31/12/2023	Udział Spółki w kapitale zakładowym / w ogólnej liczbie głosów na 31/12/2022	Podstawowa działalność
Jednostki zależne					
Udziały RUCH Marketing Sp. z o.o.	0	76 050	0%	100%	marketing
Udziały Fincores Business Solution Sp. z o.o.	1 325	1 325	100%	100%	usługi księgowe
Udziały RUCH Nieruchomości V Sp. z o.o.	0	7 299	0%	100%	nieruchomości
Akcje RUCH Detal S.A. w likwidacji	0	125	0%	100%	detal
	1 325	84 799			

W okresie sprawozdawczym nastąpiło połączenie spółek zależnych Ruch Marketing Sp. z o.o. oraz spółki Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o. ze spółką dominującą „RUCH” S.A. W rezultacie połączenia nastąpiła eliminacja aktywów z tytułu udziałów posiadanych przez spółkę dominującą z kapitałami własnymi spółek połączonych. W okresie sprawozdawczym zakończono również proces likwidacji spółki Ruch Detal S.A. co spowodowało rozwiązanie odpisu aktualizującego na akcje tej spółki i jednocześnie likwidację aktywów z tytułu akcji spółki Ruch Detal S.A.

Odpisy aktualizujące akcje i udziały w jednostkach powiązanych na dzień 31 grudnia 2022 roku wyniosły 77.215 tys. PLN. i dotyczyły głównie odpisu udziałów w RUCH Marketing Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku odpisy aktualizujące akcje i udziały w jednostkach powiązanych nie występują.

15. Aktywa finansowe

	31/12/2023	31/12/2022
Akcje/udziały nienotowane	1 325	7 584
	1 325	7 584

16. Pozostałe aktywa

	31/12/2023	31/12/2022
Należności z tytułu sprzedaży finansowych aktywów trwałych	-	15 607
Pozostałe	2 899	4 630
Aktywa finansowe	2 899	20 237

Zmiana stanu odpisów aktualizujących z tytułu oczekiwanej utraty wartości pozostałych aktywów długoterminowych

	2023	2022
Stan na początek okresu	159	244
Utworzenie	-	-
Odwrócenie	(34)	(85)
	125	159

17. Utrata wartości aktywów trwałych

Na dzień 31 grudnia 2023 roku przeprowadzono test na utratę wartości aktywów dla wszystkich zidentyfikowanych ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne. Test został wykonany w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Spółka identyfikowała przesłanki do przeprowadzenia testów na utratę wartości aktywów zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” związane z:

- zmianą otoczenia makroekonomicznego w 2023 roku
  - aktualizacją stóp dyskonta zgodnie z wytycznymi Grupy Orlen
  - aktualizacją planu finansowego na rok 2024 dla Spółki „RUCH” S.A.
- Nie zidentyfikowano przesłanek do dokonania odpisów aktualizujących wartość aktywów

18. Zapasy

	31/12/2023	31/12/2022
Materiały	707	1 080
Towary	37 111	53 488
Zapasy netto	37 818	54 568
Odpisy aktualizujące wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania	390	1 070
Zapasy brutto	38 208	55 638

18.1. Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania

	2023	2022
Stan na początek okresu	1 070	670
Utworzenie	459	400
Odwrócenie	(1 139)	-
	390	1 070

19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31/12/2023	31/12/2022
Dostawy i usługi	42 325	42 141
Pozostałe	318	417
Aktywa finansowe	42 643	42 558
Inne podatki, cła, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	4 501	5 965
Zaliczki na dostawy	201	2 240
Rozliczenia międzyokresowe czynne	3 752	2 760
Pozostałe	850	2 965
Aktywa niefinansowe	9 304	13 930
Należności netto	51 947	56 488
Oczekiwana strata kredytowa	32 945	34 885
Należności brutto	84 892	91 373

Podział należności od jednostek powiązanych przedstawiono w [nocie 34.5](#).

19.1 Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	2023	2022
Stan na początek okresu	34 885	36 368
Utworzenie	1 869	25 660
Odwrócenie	(2 623)	(27 143)
<i>finansowe</i>	(74)	(27 143)
Wykorzystanie	(1 186)	-
	32 945	34 885

Dodatkowe informacje dotyczące oczekiwanej straty kredytowej na należnościach z tytułu dostaw i usług przedstawiono w [nocie 29.3.1.2.1](#).

19.2 Odpis aktualizujący wartość należności

	2023	2022
Odpis aktualizujący wartość należności	32 945	34 885
	32 945	34 885

20. Środki pieniężne

	31/12/2023	31/12/2022
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych (w tym środki pieniężne w drodze)	6 236	9 018
	6 236	9 018
w tym środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	903	93

Pozycja środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych zawiera zarówno lokaty do 3 miesięcy i środki pieniężne w drodze. Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania dotyczą głównie środków na rachunku VAT.

21. Kapitał własny

21.1. Kapitał podstawowy

Kapitał zakładowy „RUCH” S.A zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym wynosi na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku 109 289 617,00 PLN i podzielony jest na 109 289 617 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 PLN każda. Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba wyemitowanych akcji oraz liczba akcji zatwierdzonych do emisji jest tożsama.

Kapitał zakładowy na dzień 31 grudnia 2023 oraz na dzień 31 grudnia 2022 składał się z następujących serii akcji:

Liczba wyemitowanych akcji		
Seria P	Seria O	Razem
100 000	109 189 617	109 289 617

Akcje wszystkich powyższych serii nie są uprzywilejowane i każda z akcji daje takie same uprawnienia, w tym każda akcja daje prawo jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

	31/12/2023	31/12/2022
Kapitał zakładowy	109 290	109 290
	109 290	109 290

21.2. Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej wynika z nadwyżki ceny emisyjnej akcji nad ich wartością nominalną.

	31/12/2023	31/12/2022
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	4 643	90 710
	4 643	90 710

21.3. Zyski zatrzymane

	31/12/2023	31/12/2022
Kapitał zapasowy tworzony z podziału zysków	248 957	248 878
Pozostałe kapitały	(150)	2 820
Zyski i straty aktuarialne	104	106
Zysk/(Strata) netto okresu	(69 570)	(86 067)
Kapitał wynikający z połączenia jednostek pod wspólną kontrolą	(18 972)	-
Niepokryte straty z lat ubiegłych	(458 272)	(461 242)
Wpływy z tytułu wdrożenia MSSF	20 342	20 342
	(277 561)	(275 163)

21.4. Propozycja pokrycia straty Spółki za 2023 rok

Strata netto w wysokości 69.570 tys. PLN zostanie pokryta z zysku, który zostanie wypracowany przez „RUCH” S.A w przyszłych latach.

21.5. Pokrycie straty Spółki za 2022 rok

Uchwałą 5/2023 z dnia 24 maja 2023 Walne Zgromadzenie postanowiło pokryć stratę za rok 2022 w wysokości 86.067 tys. PLN z kapitału zapasowego spółki utworzonego z nadwyżki łącznej ceny emisyjnej ponad łączną wartość nominalną akcji w kapitale zakładowym Spółki.

21.6. Polityka zarządzania kapitałem własnym

Zarządzanie kapitałem własnym ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa finansowego Spółki w procesie kontynuowania działalności przy jednoczesnej maksymalizacji rentowności dla akcjonariuszy w szczególności poprzez:

- zapewnienie dostępu do płynności i rozwój efektywnych struktur dystrybucji płynności w ramach Grupy;
- dywersyfikację źródeł finansowania zewnętrznego i utrzymanie ich długiego terminu zapadalności z uwzględnieniem źródeł bankowych i poza bankowych.

21.7. Pożyczki

- w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN) / według rodzaju stopy procentowej

	31/12/2023	31/12/2022
PLN - WIBOR	94 671	-
	94 671	-

- otrzymane pożyczki w walucie PLN.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Spółka posiada zobowiązania z tytułu zaciągniętych pożyczek.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym ani po dniu sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki niewywiązania się ze spłaty kapitału bądź odsetek z tytułu pożyczek lub naruszenia innych warunków umów pożyczek.

21.8. Dłużne papiery wartościowe

- w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN)

Obligacje wyemitowane były w walucie PLN.

- według rodzaju stopy procentowej

	Obligacje o zmiennym oprocentowaniu		Obligacje o stałym oprocentowaniu		Razem	
	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022
Wartość nominalna	-	-	-	5 300	-	5 300
Wartość księgowa	-	-	-	8 656	-	8 656

	Wartość nominalna w PLN	Data subskrypcji	Termin wykupu	Oprocentow roczne
seria A *	3 500 000	2013-01-25	2022-12-30	6,80%
seria B	900 000	2013-09-02	2022-12-30	6,80%
seria C	900 000	2015-02-11	2022-12-30	6,80%
	5 300 000			

Na dzień 31.12.2022 roku wartość księgowa zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji wynosiła 8.656 tys. PLN, w tym naliczone odsetki od obligacji w wartości 3.356 tys. PLN.

Beneficjentem wyemitowanych obligacji była spółka zależna Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o.

W okresie sprawozdawczym nastąpiło połączenie spółek zależnych Ruch Marketing Sp. z o.o. oraz spółki Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o. ze spółką dominującą „RUCH” S.A. W rezultacie połączenia nastąpiła eliminacja zobowiązań spółki dominującej z tytułu wyemitowanych obligacji z aktywami spółki połączonej – Ruch Nieruchomości V Sp. z o.o.

21.9. Zmiana stanu długu netto

	Kredyty i pożyczki	Obligacje	Środki pieniężne	Dług netto	Leasing	Cash pool	Zmiana stanu zobowiązań z działalności finansowej
	(A)	(B)	(C)	(A + B - C)	(D)	(E)	(A + B + D + E)
01/01/2023	-	8 656	9 018	(362)	56 931	70 957	136 544
Zmiany pieniężne	90 000	(8 656)	(2 782)	84 126	(39 594)	249	41 999
wpływy/(wypływy) netto	90 000	(8 656)	(4 269)	85 613	(35 598)	4 508	50 254
odsetki zapłacone	-	-	1 487	(1 487)	(3 996)	(4 259)	(8 255)
Zmiany niepieniężne	4 671	-	-	4 671	44 329	-	49 000
wycena zadłużenia/ odsetki naliczone	4 671	-	-	4 671	-	-	4 671
nowe umowy leasingu	-	-	-	-	44 329	-	44 329
31/12/2023	94 671	-	6 236	88 435	61 666	71 206	227 543

	Kredyty i pożyczki	Obligacje	Środki pieniężne	Dług netto	Leasing	Cash pool	Zmiana stanu zobowiązań z działalności finansowej
	(A)	(B)	(C)	(A + B - C)	(D)	(E)	(A + B + D + E)
01/01/2022	-	8 296	14 913	(6 617)	-	-	8 296
Zmiany pieniężne	-	-	(5 895)	5 895	56 931	70 957	127 888
wpływy/(wypływy) netto	-	-	882	(882)	56 931	70 957	127 888
odsetki zapłacone	-	-	(6 777)	6 777	-	-	-
Zmiany niepieniężne	-	360	-	360	-	-	360
wycena zadłużenia	-	360	-	360	-	-	360
31/12/2022	-	8 656	9 018	(362)	56 931	70 957	136 544

Spółka definiuje dług netto jako: długoterminowe i krótkoterminowe kredyty, pożyczki, obligacje pomniejszone o środki pieniężne oraz lokaty krótkoterminowe.

Na potrzeby zarządzania płynnością Spółkę obejmują krajowe systemy cash pool.

Dla celów prezentacji w sprawozdaniu finansowym na koniec okresu sprawozdawczego wykazywane są wzajemne rozrachunki z tytułu transakcji w ramach struktur cash pool, jako aktywa lub zobowiązania finansowe wobec podmiotów powiązanych oraz koszty i przychody finansowe z tytułu odsetek. Na potrzeby sporządzenia sprawozdania z przepływów pieniężnych, odsetki otrzymane prezentowane są w działalności inwestycyjnej, natomiast odsetki zapłacone w części finansowej, przepływy z posiadanych nadwyżek środków pieniężnych do cash pool prezentowane są w działalności inwestycyjnej, natomiast przepływy z niedoborów środków pieniężnych w działalności finansowej. Ze względu na krótkie terminy płatności, przepływy te prezentowane są w wartości netto odrębnie w działalności inwestycyjnej lub finansowej.

22. Rezerwy

Rezerwy tworzy się w wysokości stanowiącej najbardziej wiarygodny szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego. Wysokość rezerw jest weryfikowana na bieżąco w trakcie okresu sprawozdawczego w celu skorygowania ich do wysokości szacunków zgodnych ze stanem wiedzy na ten dzień. W przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wysokość rezerwy ustalana jest na poziomie bieżącej wartości spodziewanych przyszłych wydatków koniecznych do uregulowania zobowiązania.

Rezerwy na świadczenia pracownicze są szacowane przez niezależnego aktuarusza i przeszacowywane w przypadku wystąpienia istotnych przesłanek mających wpływ na ich wysokość z uwzględnieniem m.in. rotacji zatrudnienia i planowanych zmian wynagrodzeń. Zyski i straty aktuarialne od świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmują się w składnikach innych całkowitych dochodów a od pozostałych świadczeń pracowniczych ujmują się w wyniku finansowym.

Pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na toczące się postępowania sądowe i tworzone są na bazie dostępnych informacji, w tym opinii niezależnych ekspertów. Spółka tworzy rezerwy w przypadku, gdy na koniec okresu sprawozdawczego na Spółce ciąży obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych, który można wiarygodnie oszacować i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022
Świadczenia po okresie zatrudnienia	327	290	93	100	420	390
Pozostałe	-	-	40 764	65 755	40 764	65 755
	327	290	40 857	65 855	41 184	66 145

Zmiana stanu rezerw

	Rezerwa na		
	świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe	Razem
01/01/2023	390	65 755	66 145
Utworzenie	38	151	189
Odwrócenie	-	(26 207)	(26 207)
Wykorzystanie	(34)	(26)	(60)
Odsetki	26	1 091	1 117
	420	40 764	41 184
01/01/2022	339	65 845	66 184
Utworzenie	125	5 154	5 279
Odwrócenie	-	(4 639)	(4 639)
Wykorzystanie	(86)	(605)	(691)
Odsetki	12	-	12
	390	65 755	66 145

22.1. Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia

22.1.1. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych

	31/12/2023	31/12/2022
Stan na początek okresu	390	339
Koszty bieżącego zatrudnienia	36	27
Koszty odsetek	26	12
Zyski i straty aktuarialne, powstałe na skutek zmian założeń:	2	4
<i>demograficznych</i>	(28)	-
<i>finansowych</i>	56	(29)
<i>pozostałych</i>	(26)	33
Płatności w ramach programu	(34)	(86)
Pozostałe	-	94
	420	390

Wartość księgową zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2023 roku i na dzień 31 grudnia 2022 roku jest równa wartości bieżącej.

22.1.2. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych w podziale na pracowników aktywnych i emerytów

Pracownicy aktywni		Emeryci		Razem	
31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022
420	390	-	-	420	390

22.1.3. Analiza wrażliwości na zmiany założeń aktuarialnych

Założenia aktuarialne	Założone odchylenia na 31/12/2023	Wpływ na rezerwę na nagrody jubileuszowe 2023	Wpływ na świadczenia po okresie zatrudnienia 2023
Założenia demograficzne (+)	-2,8%	-	(12)
<i>umieralność</i>	0,0%	-	-
<i>wskaźnik rotacji pracowników</i>	-2,8%	-	(12)
Założenia finansowe (+)	0,2%	-	1
<i>stopa dyskontowa</i>	-2,8%	-	(12)
<i>poziom przyszłego wynagrodzenia</i>	3,0%	-	13
	-2,5%	-	(11)
Założenia demograficzne (-)	2,3%	-	10
<i>umieralność</i>	0,0%	-	-
<i>wskaźnik rotacji pracowników</i>	2,3%	-	10
Założenia finansowe (-)	0,1%	-	-
<i>stopa dyskontowa</i>	2,9%	-	12
<i>poziom przyszłego wynagrodzenia</i>	-2,9%	-	(12)
	2,4%	-	10

Założenia aktuarialne	Założone odchylenia na 31/12/2022	Wpływ na rezerwę na nagrody jubileuszowe 2022	Wpływ na świadczenia po okresie zatrudnienia 2022
Założenia demograficzne (+)	-2,3%	-	(9)
<i>umieralność</i>	0,0%	-	-
<i>wskaźnik rotacji pracowników</i>	-2,3%	-	(9)
Założenia finansowe (+)	0,2%	-	1
<i>stopa dyskontowa</i>	-2,3%	-	(9)
<i>poziom przyszłego wynagrodzenia</i>	2,5%	-	10
	-2,1%	-	(8)
Założenia demograficzne (-)	2,0%	-	8
<i>umieralność</i>	0,0%	-	-
<i>wskaźnik rotacji pracowników</i>	2,0%	-	8
Założenia finansowe (-)	0,1%	-	1
<i>stopa dyskontowa</i>	2,4%	-	10
<i>poziom przyszłego wynagrodzenia</i>	-2,4%	-	(9)
	2,0%	-	9

Spółka na dzień 31 grudnia 2023 roku przyjęła następujące założenia aktuarialne: stopa dyskonta 5,2 %, wskaźnik wzrostu wynagrodzeń: 8,4 % w roku 2024, 3,7 % w roku 2025 oraz 2,5 % w kolejnych latach.

Spółka realizuje płatności świadczeń pracowniczych z bieżących środków. Na dzień 31 grudnia 2023 roku w Spółce nie funkcjonowały programy finansowania i Spółka nie odprowadzała składek na finansowanie zobowiązań.

22.1.4. Analiza zapadalności zobowiązań i płatności z tytułu świadczeń pracowniczych

22.1.4.1. Analiza zapadalności świadczeń pracowniczych

	Świadczenia po okresie zatrudnienia	
	31/12/2023	31/12/2022
Analiza zapadalności świadczeń pracowniczych		
do 1 roku	93	100
powyżej 1 do 5 lat	134	136
powyżej 5 lat	193	154
	420	390

22.1.4.2. Analiza płatności świadczeń pracowniczych

	Świadczenia po okresie zatrudnienia	
	31/12/2023	31/12/2022
Analiza płatności świadczeń pracowniczych		
do 1 roku	109	109
powyżej 1 do 5 lat	203	202
powyżej 5 lat	1 108	873
	1 420	1 184

22.1.5. Łączna kwota kosztów z tytułu świadczeń pracowniczych ujęta w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów

	2023	2022
W rachunku zysków lub strat		
Koszty bieżącego zatrudnienia	(36)	(27)
Koszty odsetek	(26)	(12)
Pozostałe	34	(94)
	(28)	(133)
W składnikach innych całkowitych dochodów		
Zyski i straty aktuarialne, powstałe na skutek zmian założeń finansowych	(2)	(4)
pozostałych	(56)	29
	26	(33)
	(2)	(4)
	(30)	(137)

Rezerwy na świadczenia pracownicze ujęte w zyskach lub stratach księguje się w następujących pozycjach:

	2023	2022
Koszt własny sprzedaży	(3)	(3)
Koszty ogólnego zarządu	(5)	(6)
Koszty sprzedaży	(28)	(18)
	(36)	(27)

W 2023 roku wartość rezerwy na świadczenia pracownicze zmieniła się w efekcie aktualizacji założeń, w głównej mierze w zakresie stopy dyskonta i przewidywanej inflacji oraz zmiany wskaźnika planowanego wzrostu wynagrodzeń.

Rezerwa na świadczenia pracownicze oszacowana na bazie założeń z roku 2022 byłaby niższa o 22 tys. PLN.

22.2. Pozostałe rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i na dzień 31 grudnia 2022 roku pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na ryzyka niekorzystnych rozstrzygnięć toczących się procesów administracyjnych lub sądowych w kwocie odpowiednio 40.764 tys. PLN oraz 65.755 tys. PLN.

W okresie sprawozdawczym rozwiązano pozostałe rezerwy w kwocie 25.612 tys. PLN w związku ze zmianą ryzyka procesowego, utworzono rezerwę w kwocie 151 tys. PLN oraz wykorzystano rezerwę w kwocie 26 tys. PLN.

23. Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu (prawa do użytkowania)

	31/12/2023	31/12/2022
Leasing	43 995	45 578
Zobowiązania finansowe	43 995	45 578

24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31/12/2023	31/12/2022
Dostawy i usługi	96 176	109 540
Zobowiązania inwestycyjne	4 314	1 802
Pozostałe	1 684	1 955
Zobowiązania finansowe	102 174	113 297
Wynagrodzenia	337	266
Inne podatki, cła, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	1 871	1 385
Rozliczenia międzyokresowe bierno	1 703	1 554
<i>urlapy pracownicze</i>	1 703	1 554
Zobowiązania niefinansowe	3 911	3 205
	106 085	116 502

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku wartości zobowiązań z tytułu dostaw i usług w wysokości 96.176 tys. PLN i 109.540 tys. PLN nie były zabezpieczone aktywami Spółki.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku w Spółce nie wystąpiły istotne zobowiązania przeterminowane. Spółka oczekuje, że uregulowanie zobowiązań z tytułu dostaw i usług wobec kontrahentów nastąpi nie później niż dwanaście miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego.

Zobowiązania z tytułu umów z klientami

	2023	2022
Otrzymane zaliczki, przedpłaty	-	852
	-	852

25. Pozostałe zobowiązania finansowe

	31/12/2023	31/12/2022
Cash pool	71 206	70 957
	71 206	70 957

26. Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu (prawa do użytkowania)

	31/12/2023	31/12/2022
Zobowiązania umowne z tytułu leasingu	22 074	14 308
Dyskonto	(4 403)	(2 955)
Wartość bieżąca zobowiązań leasingowych	17 671	11 353

27. Informacje o ustanowionych zabezpieczeniach

Spółka posiada na rachunkach bankowych blokady bezterminowe, które zostały ustanowione jako zabezpieczenie terminowych płatności czynszu, opłat eksploatacyjnych, kar i odszkodowań na rzecz jednostek samorządu terytorialnego w związku z zawartymi umowami najmu, w kwocie 86 tys. PLN.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
28. Objasnienia do sprawozdania z przepływów pieniężnych
28.1. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami niektórych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

	2023	2022
Zmiana stanu rezerw zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	(24 961)	(39)
- zmiana stanu rezerw odniesiona na inne całkowite dochody	(2)	(4)
- zmiana prezentacji z RMK na rezerwy	100	-
Zmiana stanu rezerw w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(24 863)	(43)
Zmiana stanu zapasów zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	16 750	15 841
Zmiana stanu zapasów w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	16 750	15 841
Zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	4 541	9 252
Cash pool - wpływy/wydatki wykazane w działalności inwestycyjnej	-	(15 555)
- połączenie z RM	(170)	-
Zmiana stanu należności w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	4 371	(6 303)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	(10 417)	(10 597)
- zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych	2 512	(633)
- połączenie z RM	(11 444)	-
Zmiana stanu zobowiązań w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(19 349)	(11 230)

28.2. Pozostałe korekty w przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej

	2023	2022
Zmiana stanu należności długoterminowych	(17 158)	(21 890)
Zmiana stanu zobowiązań długoterminowych	19 069	23 774
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu umów z klientami	(852)	(16)
Pozostałe	(614)	(2 028)
	445	(160)

28.3. (Zysk)/Strata z tytułu różnic kursowych

	2023	2022
Nadwyżka dodatnich/(ujemnych) różnic kursowych zaprezentowana w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	14	772
Korekty zysku przed opodatkowaniem z tytułu różnic kursowych zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	5	-
zrealizowane różnice kursowe dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej	14	(722)
Różnice kursowe dotyczące działalności operacyjnej nie korygujące zysku przed opodatkowaniem	(9)	722

28.4. Odsetki netto

	2023	2022
Przychody i koszty finansowe z tytułu odsetek netto zaprezentowane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	(12 556)	(6 777)
Korekty zysku przed opodatkowaniem z tytułu odsetek zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	12 868	4 680
otrzymane odsetki dotyczące działalności inwestycyjnej	(57)	(155)
zapłacone odsetki dotyczące działalności finansowej	8 226	4 473
Odsetki netto dotyczące działalności operacyjnej nie korygujące zysku przed opodatkowaniem	4 699	362

28.5. (Zysk)/Strata na działalności inwestycyjnej

	2023	2022
Korekta zysku/(straty) netto z tytułu straty na działalności inwestycyjnej		
(Zysk)/Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	1 931	258
Utworzenie/odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	(788)
Pozostałe	(311)	-
	1 620	(530)

28.6. Podatek dochodowy otrzymany/(zapłacony)

	2023	2022
Podatek dochodowy wykazany w sprawozdaniu z zysków i strat	3 188	5 170
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego	(3 760)	(5 146)
Podatek dochodowy z połączenia	572	-
Podatek odroczonej ujęty w innych całkowitych dochodach	-	(24)
	(3 188)	(5 170)

28.7. Nietypowe zdarzenia gospodarcze generujące znaczące przepływy pieniężne

W okresie sprawozdawczym w Spółce nie wystąpiły nietypowe zdarzenia gospodarcze generujące znaczące przepływy pieniężne.

28.8. Przyczyny występowania różnic pomiędzy stanem środków pieniężnych ujawnionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Nie występują różnice pomiędzy stanem środków pieniężnych ujawnionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

29. Instrumenty finansowe

29.1. Kategorie i klasy instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasy instrumentów finansowych	Kategorie instrumentów finansowych MSSF 9	31/12/2023	31/12/2022
AKTYWA			
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	48 879	51 576
Dostawy i usługi	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	42 325	42 141
Środki pieniężne	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	6 236	9 018
Pozostałe	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	318	417
		48 879	51 576
ZOBOWIĄZANIA			
Leasing	Wyłączone z zakresu MSSF 9	61 666	56 931
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	268 051	192 910
Pożyczki	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	94 671	-
Obligacje	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	8 656
Dostawy i usługi	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	96 176	109 540
Zobowiązania inwestycyjne	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	4 314	1 802
Cash pool	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	71 206	70 957
Pozostałe	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 684	1 955
		329 717	249 841

29.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów

	Kategorie instrumentów finansowych MSSF 9	2023	2022
Przychody finansowe z tytułu odsetek		6 849	2 960
od aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	6 849	2 960
Koszty finansowe z tytułu odsetek		(19 405)	(9 737)
od zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(15 409)	(6 855)
od leasingu	Wyłączone z zakresu MSSF 9	(3 996)	(2 882)
Utworzenie/odwrócenie odpisów aktualizujących należności	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	725	(632)
		(11 831)	(7 409)
pozostałe, niepodlegające MSSF 7			
Dywidendy od jednostek powiązanych		284	370
		284	370

29.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Głównym zadaniem zarządzania ryzykiem w okresie sprawozdawczym było prawidłowe zdefiniowanie, przewidywanie i monitorowanie zmieniających się czynników zewnętrznych, które wywierają wpływ na działalność Spółki. W okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku Zarząd Spółki na bieżąco analizował potencjalne ryzyka, w celu ograniczenia ich negatywnego działania poprzez stworzenie procedur elastycznego reagowania na zmieniające się warunki zewnętrzne.

Sytuacja makroekonomiczna wykazała, iż w okresie sprawozdawczym Spółka narażona była na następujące obszary ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko cen towarów,

Weryfikacja i uzgadnianie zasad zarządzania ryzykiem nadzorowane jest przez Zarząd Spółki oraz Radę Nadzorczą. Wpływ wymienionych wyżej ryzyk na działalność i wyniki Spółki przedstawia się następująco:

29.3.1. Ryzyko rynkowe

Poprzez ryzyko rynkowe, na które narażona jest Spółka rozumie się możliwość negatywnego wpływu na jej wyniki zmian cen rynkowych towarów i usług, kursów walutowych, a także cen dłużnych papierów wartościowych, jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych oraz cen akcji spółek notowanych na giełdach.

Zarząd Spółki aktywnie zarządza ryzykiem rynkowym, na które jest narażony. Zgodnie z przyjętą polityką, celami procesu zarządzania ryzykiem rynkowym są:

- ograniczenie zmienności wyniku finansowego,
- zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji założeń budżetowych,
- utrzymanie Spółki w dobrej kondycji finansowej,
- wspieranie procesu podejmowania decyzji strategicznych w obszarze działalności inwestycyjnej, z uwzględnieniem źródeł finansowania inwestycji.

Wszystkie cele zarządzania ryzykiem rynkowym należy rozpatrywać łącznie, a ich realizacja jest zależna przede wszystkim od sytuacji wewnętrznej Spółki oraz warunków rynkowych.

29.3.1.1. Ryzyko zmian kursów walutowych

Ryzyko walutowe powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta sprawozdawcza.

29.3.1.1.1. Wpływ zmian kursów walutowych

Struktura walutowa instrumentów finansowych

Klasy instrumentów finansowych	USD		EUR		Razem po przeliczeniach na PLN	
	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2022
Aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-
Dostawy i usługi	1	-	111	75	487	351
	1	-	111	75	487	351

Analiza wrażliwości na ryzyko zmian kursów walutowych

Analiza wpływu zmiany wartości księgowej instrumentów finansowych na wynik przed opodatkowaniem oraz na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń w związku z hipotetyczną zmianą kursów istotnych walut obcych w stosunku do waluty prezentacji (PLN):

	Założone odchylenia		Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		Wpływ na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń		Razem	
	31/12/2023	31/12/2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
EUR/PLN	15,0%	15,0%	(74)	(54)	-	-	(74)	(54)
USD/PLN	15,0%	15,0%	(1)	-	-	-	(1)	-
			(75)	(54)	-	-	(75)	(54)

Przy odchyleniu kursów walutowych o (-)15% analiza wrażliwości wykazuje odchylenia tej samej wartości jak w powyższej tabeli, ale ze znakiem przeciwnym. Powyższe odchylenia kursów skalkulowano na podstawie średnich zmienności poszczególnych kursów walut w 2023 i 2022 roku.

Analiza wrażliwości ryzyka walutowego w okresie sprawozdawczym wykazała niewielki wpływ wahań kursów walut na wynik finansowy brutto i dowodzi, że Spółka jest nieznacznie narażona na ryzyko kursowe. Dlatego też w obecnej chwili zarządzanie ryzykiem walutowym ogranicza się do bieżącego monitorowania sytuacji rynkowej, tak aby w uzasadnionych przypadkach zawierać transakcje zabezpieczające.

W okresie sprawozdawczym nie zawarto żadnych transakcji zabezpieczających zmiany kursów walutowych.

29.3.1.2. Ryzyko zmian stóp procentowych

Narażenie Spółki na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i leasingu finansowego. Korzystanie z powyższych produktów powoduje powstanie ryzyka wzrostu przewidywanych kosztów finansowych w związku ze wzrostem referencyjnych stóp procentowych (WIBOR).

29.3.1.2.1. Wpływ zmian stóp procentowych

Struktura instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stopy procentowej

Klasy instrumentów finansowych	WIBOR	
	31/12/2023	31/12/2022
Aktywa finansowe		
Cash pool	-	-
	-	-
Zobowiązania finansowe		
Pożyczki	94 671	-
Obligacje	-	8 656
Cash pool	71 206	70 957
	165 877	79 613

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Analiza wpływu zmiany wartości księgowej instrumentów finansowych w związku z hipotetyczną zmianą istotnych stóp procentowych na zysk przed opodatkowaniem oraz na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń:

Stopa procentowa	Założone odchylenia		Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		Wpływ na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń		Razem	
	31/12/2023	31/12/2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
WIBOR	0,5 p.p	0,6 p.p	(356)	(478)	-	-	(356)	(478)

Ryzyko płynności i kredytowe

Spółka zawiera transakcje handlowe z firmami o dobrej kondycji finansowej. Każdy kluczowy kontrahent, przed podpisaniem umowy, jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się z zobowiązań finansowych. W przypadku negatywnej oceny zdolności płatniczych kontrahenta, podpisanie umowy jest uzależnione od ustanowienia adekwatnych zabezpieczeń finansowych lub majątkowych. Spółka na bieżąco monitoruje stan należności. W przypadkach, gdy kontrahenci są niewypłacalni tworzone są odpisy, które obciążają wynik okresu sprawozdawczego.

Spółka dodatkowo przyjmuje od swoich odbiorców zabezpieczenia w postaci blokad środków na rachunkach bankowych i weksli.

Spółka posiadała płynność wystarczającą do regulowania bieżących zobowiązań. Na dzień 31 grudnia 2023 roku i na dzień 31 grudnia 2022 roku Spółka nie posiadała zawartych umów kredytowych, natomiast miała zawartą jedną istotną umowę pożyczki.

Spółka narażona jest na ryzyko płynności związane z gwarancjami udzielonymi na rzecz kontrahentów. Kwota poręczeń i gwarancji dotyczących zobowiązań wobec osób trzecich wystawionych w toku bieżącej działalności na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku wyniosła odpowiednio 29.070 tys. PLN oraz 37.677 tys. PLN. Dotyczyły one głównie: gwarancji i poręczeń należytego wykonania umowy. W oparciu o analizy i prognozy Spółka określiła na koniec okresu sprawozdawczego prawdopodobieństwo zapłaty takich kwot jako niskie.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku wskaźnik płynności bieżącej wyniósł odpowiednio 0,9 i 1,02.

Informacje dotyczące salda należności z tytułu dostaw i usług oraz kwota oczekiwanej straty kredytowej na dzień 31 grudnia 2023:

	Należności z tytułu dostaw i usług wartość brutto	Oczekiwana strata kredytowa	Średnioważona stopa oczekiwanej straty kredytowej	Należności z tytułu dostaw i usług wartość netto
bieżące	39 052	(657)	2,13%	38 395
od 1 do 30 dni	3 309	(96)	3,90%	3 213
od 31 do 60 dni	291	(69)	36,31%	222
od 61 do 90 dni	560	(65)	71,15%	495
przetępniowane powyżej 90 dni	32 059	(32 059)	100,00%	-
	75 271	(32 946)		42 325

Informacje dotyczące salda należności z tytułu dostaw i usług oraz kwota oczekiwanej straty kredytowej na dzień 31 grudnia 2022:

	Należności z tytułu dostaw i usług wartość brutto	Oczekiwana strata kredytowa	Średnioważona stopa oczekiwanej straty kredytowej	Należności z tytułu dostaw i usług wartość netto
bieżące	32 198	(612)	2,13%	31 586
od 1 do 30 dni	4 144	(138)	3,90%	4 006
od 31 do 60 dni	328	78	36,31%	406
od 61 do 90 dni	341	(115)	71,15%	226
przetknięte powyżej 90 dni	6 575	(658)	100,00%	5 917
	43 586	(1 445)		42 141

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2023 roku

	do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość księgowa
Pożyczki - wartość niezdykontowana	94 671	-	-	-	94 671	94 671
Leasing	17 671	46 484	7 914	3 325	75 394	75 394
Dostawy i usługi	91 283	4 893	-	-	96 176	96 176
Zobowiązania inwestycyjne	4 314	-	-	-	4 314	4 314
Cash pool	71 206	-	-	-	71 206	71 206
Pozostałe	1 684	-	-	-	1 684	1 684
	280 829	51 377	7 914	3 325	343 445	343 445

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2022 roku

	do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość księgowa
Obligacje	8 656	-	-	-	8 656	8 656
<i>o stałym oprocentowaniu – wartość niezdykontowana</i>	8 656	-	-	-	8 656	8 656
Leasing	11 353	22 993	13 373	9 212	56 931	56 931
Dostawy i usługi	108 328	1 212	-	-	109 540	109 540
Zobowiązania inwestycyjne	1 802	-	-	-	1 802	1 802
Pozostałe	1 955	-	-	-	1 955	1 955
	203 051	24 205	13 373	9 212	249 841	249 841

POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

30. Ustalanie wartości godziwej

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i na 31 grudnia 2022 roku dla wszystkich klas aktywów i zobowiązań finansowych przedstawionych w nocie 29.1 wartość godziwa odpowiada ich wartości księgowej.

31. Leasing

31.1. Spółka jako leasingobiorca

	31/12/2023	31/12/2022
Grunty	2 054	4 240
Budynki i budowle	56 019	49 945
Środki transportu i pozostałe	1 083	856
	59 156	55 041

Zmiana stanu aktywów z tytułu praw do użytkowania

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2023					
Wartość księgowa brutto	7 906	71 956	-	1 471	81 333
Skumulowane umorzenie	(3 666)	(22 011)	-	(615)	(26 292)
	4 240	49 945	-	856	55 041
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nowe umowy leasingu , zwiększenie	456	42 657	-	1 217	44 330
Amortyzacja	(1 278)	(15 084)	-	(571)	(16 933)
Wypowiedzenie umowy przed czasem	(1 364)	(21 499)	-	(419)	(23 282)
<i>wartość brutto</i>	<i>(6 069)</i>	<i>(29 898)</i>	<i>-</i>	<i>(619)</i>	<i>(36 586)</i>
<i>umorzenie</i>	<i>4 705</i>	<i>8 399</i>	<i>-</i>	<i>200</i>	<i>13 304</i>
	2 054	56 019	-	1 083	59 156
Wartość księgowa netto na 31/12/2023					
Wartość księgowa brutto	4 513	82 494	-	2 069	89 076
Skumulowane umorzenie	(2 459)	(26 475)	-	(986)	(29 920)
	2 054	56 019	-	1 083	59 156
Wartość księgowa netto na 01/01/2022					
Wartość księgowa brutto	7 644	40 349	-	405	48 398
Skumulowane umorzenie	(3 139)	(8 277)	-	(110)	(11 526)
	4 505	32 072	-	295	36 872
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nowe umowy leasingu , zwiększenie wynagrodzenia leasingowego, zakup	262	31 607	-	1 066	32 935
Amortyzacja	(527)	(13 734)	-	(505)	(14 766)
	4 240	49 945	-	856	55 041
Wartość księgowa netto na 31/12/2022					
Wartość księgowa brutto	7 906	71 956	-	1 471	81 333
Skumulowane umorzenie	(3 666)	(22 011)	-	(615)	(26 292)
	4 240	49 945	-	856	55 041

Analiza wymagalności zobowiązań z tytułu leasingu

	31/12/2023	31/12/2022
od jednego roku	17 671	11 353
od 1 roku do 2 lat	25 467	12 614
od 2 lat do 3 lat	7 289	10 379
od 3 lat do 4 lat	4 577	8 722
od 4 lat do 5 lat	3 337	4 651
powyżej 5 lat	3 325	9 212
	61 666	56 931

Kwoty z tytułu umów leasingu ujęte w sprawozdaniu z zysku lub strat

	2023	2022
Koszty z tytułu:	(20 929)	(17 648)
odsetek z tytułu leasingu	(3 996)	(2 882)
koszty amortyzacji aktywów z tyt. umów leasingowych (prawo do użytkowania)	(16 933)	(14 766)
	(20 929)	(17 648)

32. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz przyszłe zobowiązania z tytułu podpisanych kontraktów inwestycyjnych

Łączna wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2023 roku wyniosła 21.791 tys. PLN (nie poniesiono nakładów na ochronę środowiska).

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego, Spółka zaplanowała 61.076 tys. PLN nakładów inwestycyjnych na rok 2024.

33. Aktywa i zobowiązania warunkowe

33.1. Zobowiązania warunkowe

	31/12/2022	Zwiększenia/ (Zmniejszenia)	31/12/2023
gwarancje bankowe	33 677	(14 550)	19 127
weksle	11 750	(5 000)	6 750
	45 427	(19 550)	25 877

Gwarancje bankowe zostały wystawione w PLN i EUR, za pośrednictwem ORLEN S.A. i stanowią zabezpieczenie zawartych umów najmu. Kwoty wystawionych gwarancji wyniosły: w EUR 1.730 tys., w PLN 19.127 tys.

Weksle „RUCH” S.A. wystawiła dla 6-ciu kontrahentów i stanowią zabezpieczenie umów handlowych.

34. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

34.1. Informacje o istotnych transakcjach zawartych przez Spółki lub jednostki zależne z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

W 2023 roku i w 2022 roku w Spółce nie wystąpiły istotne transakcje zawarte z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

34.2. Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, ich małżonkami, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi lub innymi bliskimi im osobami

W 2023 roku i w 2022 roku Spółka nie udzieliła osobom zarządzającym i nadzorującym oraz ich bliskim zaliczek, pożyczek, kredytów, gwarancji i poręczeń oraz nie zawarła z nimi innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz Spółki i jednostek z nią powiązanych.

W 2023 roku i w 2022 roku nie wystąpiły istotne transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, ich małżonkami, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi lub innymi bliskimi im osobami.

34.3. Transakcje kluczowego personelu kierowniczego Spółki z podmiotami powiązаныmi

W 2023 roku i w 2022 roku kluczowy personel kierowniczy Spółki nie zawarł transakcji z podmiotami powiązаныmi.

34.4. Świadczenia łącznie z wynagrodzeniem z zysku wypłacone i należne lub potencjalnie należne Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz pozostałym członkom kluczowego personelu kierowniczego

Świadczenia dla Zarządu, Rady Nadzorczej i pozostałego kluczowego personelu kierowniczego obejmują krótkoterminowe świadczenia pracownicze, świadczenia po okresie zatrudnienia, pozostałe świadczenia długoterminowe oraz świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy wypłacone, należne lub potencjalnie należne w okresie.

	2023	2022
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	6 028	5 204
Zarząd	1 738	1 405
Rada Nadzorcza	502	405
Pozostały kluczowy personel	3 788	3 394
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	-
Zarząd	-	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	45
Pozostały kluczowy personel	-	45
	6 028	5 249

34.4.1. Zasady premiowania kluczowego personelu kierowniczego

O objęciu poszczególnych Pracowników danym systemem premiowania decyduje zatrudnienie na określonym stanowisku pracy. Roczny System Premiowania jest systemem opartym o kryteria dotyczące celów jakościowych i ilościowych zrealizowanych przez Pracowników, zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych. Pracownikowi przysługuje prawo do premii w danym okresie premiowym pod warunkiem, że okres objęcia Rocznym Systemem Premiowania w tym okresie premiowym wyniesie co najmniej trzy pełne miesiące kalendarzowe.

34.4.2. Wynagrodzenia związane z zakazem konkurencji i rozwiązaniem umowy wskutek odwołania z zajmowanego stanowiska

Z tytułu przestrzegania zakazu konkurencji po ustaniu funkcji, Zarządzającemu przysługuje odszkodowanie w wysokości 3-krotności miesięcznego wynagrodzenia stałego pod warunkiem pełnienia przez Zarządzającego funkcji przez okres co najmniej 6 m-cy przed rozwiązaniem umowy.

34.5. Transakcje oraz stan rozrachunków Spółki z podmiotami powiązаныmi

2023

	Jednostka dominująca	Jednostki zależne	Razem
Sprzedaż	20 201	4 801	25 002
Zakupy	28 230	17 971	46 201
Przychody finansowe, w tym:	-	284	284
Dywidendy	-	284	284
Koszty finansowe	5 054	-	5 054

31/12/2023

	Jednostka dominująca	Jednostki zależne	Razem
Pozostałe aktywa długoterminowe	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	4 052	1 146	5 198
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	5 294	4 325	9 619
Pożyczki i obligacje	94 671	-	94 671

2022

	Jednostka dominująca	Jednostki zależne	Razem
Sprzedaż	15 177	1 540	16 717
Zakupy	10 206	21 415	31 621
Przychody finansowe, w tym:	71	2 326	2 397
Dywidendy	-	370	370
Koszty finansowe	1 946	360	2 306

31/12/2022

	Jednostka dominująca	Jednostki zależne	Razem
Pozostałe aktywa długoterminowe	-	15 607	15 607
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	2 956	7 162	10 118
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	3 651	2 059	5 710
Pożyczki i obligacje	-	8 656	8 656

34.6. Transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Spółka zidentyfikowała transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa głównie w oparciu o „Wykaz spółek z udziałem Skarbu Państwa” udostępniany przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

W 2023 roku i w 2022 roku oraz na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku Spółka zidentyfikowała następujące transakcje:

	31/12/2023	31/12/2022
Sprzedaż	2 922	3 381
Zakupy	3 560	3 886
	31/12/2023	31/12/2022
AKTYWA		
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	15	447
PASYWA		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	78	1 317

35. Wynagrodzenie wynikające z umowy z firmą audytorską przeprowadzającą badanie sprawozdań finansowych

	2023	2022
Badanie sprawozdań finansowych	82	82
	82	82

36. Wpływ konfliktu zbrojnego w Ukrainie i w strefie Gazy na działalność operacyjną i finansową Spółki

Spółka nie prowadzi działalności w krajach objętych konfliktem i/lub w niego zaangażowanych. Natomiast odczuwa jego skutki pośrednio poprzez sytuację makroekonomiczną. Wybuch wojny w Ukrainie istotnie pogłębił niedobory gazu ziemnego, węgla kamiennego oraz ropy naftowej i paliw płynnych, które pojawiły się na globalnych rynkach tych towarów już z początkiem czwartego kwartału ubiegłego roku. Kolejne sankcje nakładane na import węglowodorów z Rosji spowodowały w początkowym okresie intensywny wzrost cen ropy i produktów ropopochodnych. Wzrosły również ceny gazu i energii elektrycznej. Miało to istotny wpływ na działalność Spółki przekładając się na wyższe koszty paliw i energii elektrycznej. Koszty logistyki stanowią istotną część kosztów operacyjnych z uwagi na charakter prowadzonej działalności (usługi kurierskie, kolportaż prasy), a wyższe ceny energii przekładają się także na wyższe koszty utrzymania sieci detalicznej, centrów logistycznych czy biur.

W ocenie Spółki trwający konflikt w Ukrainie będzie w dalszym ciągu wpływać na sytuację makroekonomiczną w kraju i na świecie i będzie powodować zmienność cen produktów w tym paliw i energii. Spodziewany jest dalszy wzrost inflacji i stóp procentowych, co przełoży się na sytuację gospodarczą w Polsce, w tym możliwe spowolnienie wzrostu gospodarczego lub nawet recesję.

Natomiast skala i wpływ wojny w Ukrainie i w Strefie Gazy na sytuację makroekonomiczną i w konsekwencji przyszłą sytuację finansową Spółki, jej działalność operacyjną, jak również osiągnięte przez nią w przyszłości wyniki finansowe są obecnie bardzo trudne do oszacowania. Wpływ ten będzie uzależniony zarówno od realizacji możliwych scenariuszy dalszego przebiegu wojny w Ukrainie, a także od działań jakie będą podejmowały rządy innych krajów, w tym podtrzymywania lub nakładania nowych sankcji na Rosję, a także kontynuacji ograniczeń w relacjach handlowych z Rosją i ewentualnie państwami popierającymi jej działania zbrojne w Ukrainie. Wprowadzenie sankcji lub podjęcie innych działań znacząco ograniczających dostępność ropy z kierunku rosyjskiego może mieć negatywny wpływ na działalność operacyjną i wyniki finansowe Spółki poprzez rosnące ceny paliw i energii.

Analiza wpływu zmiany sytuacji gospodarczej na wycenę innych aktywów i zobowiązań Spółki

Odpisy aktualizujące wartości zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania

W wyniku zmienności cen sprzedaży produktów Spółki oraz zwiększenia ilości zapasów przeterminowanych oraz wolnorotujących na skutek zmniejszenia tempa sprzedaży związku z wprowadzonymi ograniczeniami na rynkach, Spółka rozpoznała w 2023 roku odpisy aktualizujące wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania w wartości 390 tys. PLN.

Ocena oczekiwanej straty kredytowej ECL

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Spółka nie posiadała należności z tytułu dostaw i usług od kontrahentów z terenu Rosji, Białorusi i Ukrainy.

Sprzedaż Spółki na rynek wschodni w 2023 roku wyniosła 88.100 tys. PLN, co stanowiło 11,54% całości sprzedaży.

Sytuacja płynnościowa

Spółka posiadała wystarczające środki finansowe umożliwiające jej regulowanie bieżących zobowiązań, a także kontynuację planowanych projektów inwestycyjnych. W 2023 roku Spółka kontynuowała dotychczasową politykę w zakresie zarządzania płynnością.

Inne szacunki księgowe

Na moment sporządzenia niniejszego rocznego sprawozdania finansowego Spółka nie identyfikuje żadnych istotnych ryzyk związanych z potencjalnym złamaniem warunków podpisanych umów handlowych oraz umów na dostawy.

Spółka na bieżąco monitoruje rozwój wydarzeń w Ukrainie i dostosowuje swoje działania do zmieniających się warunków rynkowych. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, biorąc pod uwagę wiele możliwych scenariuszy rozwoju wojny na Ukrainie oraz dynamiczne zmiany sytuacji na Wschodzie, Zarząd Spółki nie jest w stanie wiarygodnie oszacować wpływu konfliktu zbrojnego na Ukrainie na przyszłe wyniki finansowe Spółki oraz dokonywane przez Spółkę założenia i szacunki, co w konsekwencji może prowadzić do korekt wartości bilansowej niektórych aktywów i zobowiązań w kolejnych okresach sprawozdawczych. Niemniej jednak na tym etapie Zarząd Spółki ocenia, że trwający konflikt zbrojny na Ukrainie nie ma wpływu na ocenę kontynuacji działalności przez Spółkę.

37. Identyfikacja istotnej niepewności dotyczącej kontynuacji działalności

Biorąc pod uwagę obecną sytuację finansową Spółki, poziom kapitału własnego, poziom strat z lat ubiegłych oraz toczący się proces restrukturyzacyjny przy jednoczesnej realizacji projektów rozwojowych, wymagających nakładów finansowych, Zarząd dostrzega ryzyko zależności dalszego powodzenia procesu restrukturyzacji i prowadzenia dalszej działalności Spółki od finansowania zewnętrznego przez akcjonariuszy (istotna niepewność), ale podejmuje niezbędne działania w celu jego mitygacji.

Należy zwrócić uwagę na to, że Spółka realizuje długoterminową strategię rozwoju, której kierunek jest zgodny z przyjętym przez akcjonariuszy Planem Restrukturyzacji z 2020 r., mającym na celu osiągnięcie pozytywnych przepływów finansowych poprzez realizację kluczowych projektów rozwojowych w segmencie usług kurierskich i detalicznym. Ten cel pozostaje aktualny od początku restrukturyzacji Spółki „Ruch”. Strategia zawiera plan działań w każdym segmencie działalności, w tym także inwestycje, które są niezbędne do realizacji celów biznesowych, a jednocześnie mające doprowadzić do jak najszybszego ustabilizowania sytuacji finansowej Spółki w kolejnych latach. Aktualne wyniki finansowe i wszystkie koszty niezbędne do osiągnięcia zakładanych celów zostały ujęte w przygotowanych krótko (2024) i długoterminowych planach finansowych przedstawionych i akceptowanych przez akcjonariuszy.

Z uwagi na fakt, że Spółka ma dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania i realizuje projekty zgodnie ze strategią akceptowaną przez akcjonariuszy, którymi są duże podmioty o stabilnej pozycji finansowej, przyjęto założenie, że Spółka będzie nadal realizować przyjętą

strategię i kontynuować działalność w dającej się przewidzieć przyszłości, a podejmowane działania pozwalają zmitygować zidentyfikowaną niepewność.

38. Wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie wystąpiły zdarzenia, które wymagałyby ujęcia lub ujawnienia w niniejszym sprawozdaniu finansowym, poza zmianami dotyczącymi składu Rady Nadzorczej opisanymi w sprawozdaniu.

39. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało przyjęte przez Zarząd Spółki w dniu 11 marca 2024r.

.....
Joanna Bryx -Ogrodnik
Prezes Zarządu „RUCH” S.A

.....
Bartosz Bielak
Członek Zarządu „RUCH” S.A

.....
Rafał Bałazy
Członek Zarządu „RUCH” S.A

Podpis osoby, której
powierzono prowadzenie ksiąg
rachunkowych

Podpis osoby, odpowiedzialnej
za sporządzenie sprawozdania
finansowego

.....
Agata Tompalska – Tomińska
Prezes Zarządu Fincores
Business Solutions Sp. z o.o.

.....
Aneta Krawczyk
Dyrektor Działu Polityki
Rachunkowej „RUCH” S.A